

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Indicatoren voor het meten van impact van crisissen in armoedesituaties

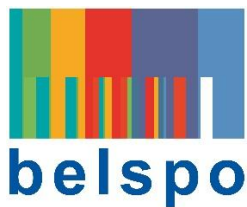
Deliverable 1.4.1. voor het onderzoeksproject BE-FAST

Juli 2025

**STEUNPUNT TOT BESTRIJDING VAN ARMOEDE, BESTAANSONZEKERHEID
EN SOCIALE UITSLUITING**

In het kader van:

BRAIN-be 2.0, Belgian Research Action through Interdisciplinary Networks

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Inhoud	
Inleiding	5
1. Financiële impact.....	7
1.1. Sociale bijstand	7
1.1.1. Aantal mensen dat het leefloon ontvangt per 1000 inwoners	7
1.2. Inkomens uit arbeid	9
1.2.1. Aantal tijdelijk werklozen	9
1.2.2. Aantal volledig vergoede werklozen	11
1.3. Schulden.....	13
1.3.1. Aantal collectieve schuldenregelingen.....	13
1.3.2. Aantal minnelijke schuldbemiddelingsdossiers	14
1.3.3. Aantal kredietnemers met minstens één achterstallig krediet	16
1.4. Sparen – Uitgaven	18
1.4.1. Ernstige materiële en sociale deprivatie	18
1.4.2. Het onvermogen om een onverwachte uitgave te doen (1.400 euro)	21
2. Voedselhulp.....	24
2.1. Aantal mensen dat beroep doet op de voedselbanken.....	24
2.2. Aantal maaltijden uitgedeeld door Resto's du Coeur	25
3. Energie & Water.....	27
3.1. Energie.....	27
3.1.1. Aantal ingebrekestellingen.....	27
3.1.2. Aantal afbetalingsplannen	31
3.1.3. Aantal budgetmeters	34
3.1.4. Aantal actieve stroombegrenzers	36
3.1.5. Aantal drops door leveranciers.....	38
3.1.6. Aantal afsluitingen bij betalingsmoeilijkheden	41
3.1.7. De onmogelijkheid om de woning degelijk te verwarmen (omwille van financiële redenen) 45	
3.2. Water.....	46
3.2.1. Aantal ingebrekestellingen.....	47

3.2.2.	Aantal afbetalingsplannen	48
3.2.3.	Aantal afsluitingen bij betalingsmoeilijkheden	50
3.2.4.	Aantal debietbegrenzers	51
4.	Zorg en Welzijn	53
4.1.	Algemene levenstevredenheid	53
4.2.	Levensverwachting	56
4.3.	Levensverwachting in goede gezondheid	58
4.4.	Aantal sterftegevallen	60
4.5.	Uitstel van gezondheidszorgen omwille van financiële redenen	61
5.	Wonen	64
5.1.	Aantal huishoudens op de wachtlijst voor een sociale woning	64
5.2.	Aantal uithuiszettingen	66
5.3.	Aantal referentieadressen bij een OCMW	68
5.4.	Dak- en thuisloosheidtellingen	69
6.	Onderwijs	71
6.1.	Aantal zittenblijvers	71
6.2.	Aantal jongeren dat werkloos is en geen onderwijs/opleiding volgt (NEET)	72
6.3.	Voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding	74
6.4.	Aantal inschrijvingen in het volwassenenonderwijs	76
7.	Besluit	77
8.	Bronnenlijst	79

Inleiding

Dit is de derde paper op basis van de werkzaamheden van het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede in het kader van het onderzoeksproject BE-FAST (*Data Infrastructure and Indicators for Fast Monitoring of Social and Labour Market*). In het project BE-FAST doen de KU Leuven (Centrum voor Sociologisch Onderzoek) en de Universiteit Antwerpen (Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck) - in samenwerking met het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede - een onderzoek naar de mogelijkheden om de bestaande data-infrastructuur te verbeteren en sneller te kunnen inspelen op crisissen. BE-FAST wordt gefinancierd door het Federaal Wetenschapsbeleid BELSPO in het kader van het BRAIN-be 2.0 onderzoeksprogramma, met cofinanciering door de POD Maatschappelijke integratie en de FOD Sociale zekerheid¹.

Doelstelling van het project is om tot betere data in crisissituaties te komen. De drie partners in het onderzoeksproject brengen samen de bestaande socio-economische databronnen in kaart, waarbij de bestaande data geëvalueerd worden en op zoek gegaan wordt naar tekorten en onderbenutte of onbekende databronnen. Het project moet uitmonden in een beter inzicht in een verbeterde en vernieuwde data-infrastructuur, voorstellen tot nieuwe indicatoren en een werkwijze om in de toekomst voor een goede sociaaleconomische monitoring te zorgen.

Tijdens de pandemie volgde het Steunpunt tot bestrijding van armoede de werkzaamheden van de verschillende overheden van dichtbij op en zorgde het voor informatie over de impact op het terrein en formuleerde het adviezen en aanbevelingen.^{2 3 4} Op basis van deze werkzaamheden maakte het Steunpunt in een eerste paper ([deliverable 1.2.1.](#)) een thematisch overzicht van de impact op armoede in verschillende levensdomeinen die relevant zijn tijdens een crisis zoals de COVID-19 pandemie, op basis van werkzaamheden en publicaties van het Steunpunt tot bestrijding van armoede en van andere actoren. De focus ligt hierbij op de COVID-19-crisis, maar een aantal keer verwijzen we ook naar impact van andere crisissen zoals de energie- en Oekraïne-crisis.

In een tweede paper ([deliverable 1.3.1.](#)) hebben we vervolgens de pistes bekeken voor mogelijke indicatoren en gegevensverzameling in functie van het meten van impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid. Op deze manier willen we de blind spots in eerdere dataverzameling aanduiden, en dus mogelijke pistes aangeven voor gegevensverzameling om een beter zicht te krijgen op deze situaties met impact van crisissen.

¹ Een beknopte beschrijving van het onderzoeksproject is te vinden op de [website van BELSPO](https://www.belspo.be/belspo/brain2-be/projects/BE-FAST_N.pdf). https://www.belspo.be/belspo/brain2-be/projects/BE-FAST_N.pdf

² Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Interfederale nota over de impact van de Covid-19-crisis in situaties van armoede en bestaansonzekerheid](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

³ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Overzicht van COVID-19-maatregelen ter ondersteuning in situaties van armoede en bestaansonzekerheid](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

⁴ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2020). [Advies van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting over vaccinatie tegen COVID-19 tijdens de acute fase van de pandemie](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

In het kader van het BE-FAST-onderzoeksproject organiseerde het Steunpunt tot bestrijding van armoede vier bijeenkomsten waarop het zijn bevindingen, maar ook deze van de twee onderzoekspartners - voorlegde aan een overleggroep van stakeholders. Het Steunpunt baseert zich daarbij op zijn jarenlange ervaring met de overlegmethode⁵. Centraal in de overlegmethode staan de structurele en bestendige organisatie van de participatie van mensen in armoede en hun verenigingen en de dialoog met een verscheidenheid van actoren.

In deze derde en laatste paper (deliverable 1.4.1.) – op basis van de werkzaamheden van het Steunpunt - werken we de beschikbare indicatoren uit, met informatie over de originele bron, de periodiciteit van de data, en relevante recente cijfers. Bij deze indicatoren vermelden we ook een aantal commentaren van stakeholders tijdens de bijeenkomsten van de overleggroep die het Steunpunt organiseerde. Tegelijk geven we situaties aan waar nog verder onderzoek kan gebeuren met betrekking tot bepaalde mogelijke indicatoren, en de nodige gegevensverzameling daarvoor.

⁵ Demonty, F., de Vaal, D., Stroobants, V., Van Hootegem, H. (2020). *Rethinking social protection: a socio-constructivist perspective. Elementen van sociale bescherming op basis van overleg met actoren in de strijd tegen armoede.*

1. Financiële impact

1.1. Sociale bijstand

1.1.1. Aantal mensen dat het leefloon ontvangt per 1000 inwoners

Bron: [POD Maatschappelijke Integratie](#) – maandelijks

Het aantal personen dat het leefloon ontvangt per 1000 inwoners in België kan worden geanalyseerd op zowel regionaal als gemeentelijk niveau. In onderstaande tabellen hebben we de jaarlijkse cijfers vermeld. De POD Maatschappelijke Integratie beschikt over maandelijkse gegevens, die cruciaal zijn voor het efficiënt meten van de impact van een crisis.

Tabel 1a: Aantal leefloonbegunstigden, België, 2018 - 2024⁶

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
206.121	208.244	212.500	215.076	214.295	223.465	233.901

Tabel 1b: Aantal leefloonbegunstigden, Vlaams Gewest, 2018 - 2024⁷

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
59.433	58.077	59.926	60.106	59.820	63.680	68.778

Tabel 1c: Aantal leefloonbegunstigden, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2024⁸

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
52.374	52.699	55.279	58.272	58.512	60.758	62.312

Tabel 1d: Aantal leefloonbegunstigden, Waals Gewest, 2018 - 2024⁹

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
96.442	99.390	99.212	98.637	97.779	100.778	104.813

⁶ POD Maatschappelijke Integratie (2025). [Barometer Maatschappelijke Integratie](#).

⁷ *Ibidem*.

⁸ *Ibidem*.

⁹ *Ibidem*.

Commentaren

- Er is een vertraging van de publicatie met 3-4 maanden.
- De cijfers over de evolutie van aantal voorschotten op sociale uitkeringen, het aantal personen met een aanvullend leefloon bij hun beroepsinkomen en het aantal werkenden met leefloon zijn momenteel niet opgenomen in de Barometer voor Maatschappelijke Integratie van de POD Maatschappelijke Integratie. Nochtans zouden deze data kunnen bijdragen tot een beter beeld van de situatie van personen in een kwetsbare positie¹⁰.
- De OCMW's merkten van juli 2020 tot juni 2021 een sterke stijging op in het aantal voorschotten op sociale uitkeringen die ze toekennen. In het merendeel van de gevallen is dat hoogstwaarschijnlijk een voorschot op een werkloosheidsuitkering. Wat het aantal leefloonbegunstigden met een beroepsinkomen betreft, was er tijdens de eerste golf een sterke daling. Het aantal leefloonbegunstigden met een werkloosheidsuitkering steeg sterk tijdens de eerste golf, maar ging daarna geleidelijk dalen¹¹.
- Het minimuminkomen voor niet-regelmatige werknemers met een RIZIV-uitkering komt exact overeen met het bedrag van het leefloon. Deze personen hebben echter geen toegang tot bijkomende financiële hulp. Tijdens de COVID-crisis werd deze groep vaak over het hoofd gezien. Het is dus belangrijk om deze groep ook mee te nemen in de cijfers¹².

¹⁰ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST](#). Brussel, februari 2025.

¹¹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST](#). Brussel, februari 2025.

¹² Verslag overleggroep Be-Fast 3 april 2025.

1.2. Inkomens uit arbeid

1.2.1. Aantal tijdelijk werklozen

Bron: [De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening](#) – maandelijks

De onderstaande jaargemiddelden tonen de verdeling van tijdelijke werkloosheid per geslacht, regio en reden, waaronder overmacht. De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening beschikt ook over maandelijkse cijfers, deze zijn cruciaal voor het efficiënt meten van de impact van een crisis.

Tabel 2a: Aantal tijdelijk werklozen, België, 2018 - 2024 (jaargemiddelden)¹³

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
93.126	98.341	304.830	304.137	165.313	241.130	136.831

Tabel 2b: Aantal tijdelijk werklozen, Vlaams Gewest, 2018 - 2024 (jaargemiddelden)¹⁴

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	43.382	47.912	177.914	106.568	64.999	56.103	61.765
Vrouwen	14.031	13.726	133.393	74.063	34.363	18.247	17.986

Tabel 2c: Aantal tijdelijk werklozen, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2024 (jaargemiddelden)¹⁵

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	2.716	2.595	23.877	16.135	6.683	3.380	3.528
Vrouwen	1.866	1.643	22.327	13.557	6.109	2.293	2.145

¹³ De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (2025). [Tijdelijke werkloosheid en verwante uitkeringen](#).

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*.

Tabel 2d: Aantal tijdelijk werklozen, Waals Gewest, 2018 - 2024 (jaargemiddelden)¹⁶

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	25.994	27.547	91.744	61.247	39.147	33.641	35.003
Vrouwen	4.645	4.395	53.079	30.990	13.144	6.255	5.823

Commentaren

- Tijdens de COVID-crisis kon het verlies aan beschikbaar inkomen oplopen tot 30 % voor werknemers die zowel tijdelijk werkloos werden als een flexi-job verloren¹⁷.
- In de gegevens met betrekking tot tijdelijke werkloosheid was er ook het criterium 'overmacht en slecht weer', wat ook duidt op inkomensverlies¹⁸.
- Aandachtspunt: de informele economie mag dan moeilijk in cijfers te vatten zijn, we kunnen er niet omheen. Er moet nagedacht worden over hoe we in crisisperiodes deze vorm van inkomen niet uit het oog verliezen¹⁹.
- Bij ziekte-uitkeringen gelden verschillende minimumdagbedragen, afhankelijk van het sociaal statuut van de betrokkene. Personen met een lage tewerkstellingsgraad (bijv. deeltijdse arbeid onder de wettelijke norm) worden niet als volwaardige werknemers erkend en vallen onder het statuut van niet-regelmatige werknemers. Voor deze groep zijn de uitkeringen sterk beperkt en bijna gelijk aan het leefloon. Daarnaast komt deze doelgroep doorgaans niet in aanmerking voor aanvullende beschermingsmaatregelen, zoals bijstandstoelagen of extra's tijdens crisismomenten (bv. coronatoeslag van € 50)²⁰.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST](#). Brussel, februari 2025.

¹⁸ Verslag overleggroep 24 april 2024.

¹⁹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Solidariteit en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks verslag 2020-2021](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

²⁰ Verslag overleggroep 3 april 2025.

1.2.2. Aantal volledig vergoede werklozen

Bron: [De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening](#) – maandelijks

De onderstaande cijfers tonen het aantal volledig vergoede werklozen, uitgesplitst naar geslacht, regio, leeftijdscategorie, werkloosheidsduur en vergoedingscategorie. In de onderstaande tabellen publiceren we de jaargemiddelden, maar de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening beschikt ook over maandelijks gegevens. De maandelijks data zijn van cruciaal belang voor het efficiënt meten en monitoren van de impact van een crisis.

Tabel 3a: Aantal volledig vergoede werklozen, België, 2018 - 2024 (jaargemiddelden)²¹

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
438.477	391.039	378.148	346.498	308.344	295.801	292.790

Tabel 3b: Aantal volledig vergoede werklozen, Vlaams Gewest, 2018 - 2024 (jaargemiddelden)²²

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	116.468	99.863	93.384	80.594	67.443	63.021	63.973
Vrouwen	86.789	74.425	70.367	60.850	50.834	46.193	44.875

Tabel 3c: Aantal volledig vergoede werklozen, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2024²³
(jaargemiddelden)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	38.445	36.948	37.601	37.096	34.466	33.714	33.946
Vrouwen	30.893	29.748	29.982	29.765	27.818	27.219	27.165

²¹ De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (2025). [Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen / Niet werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen](#).

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*.

Tabel 3d: Aantal volledig vergoede werklozen, Waals Gewest, 2018 - 2024 (jaargemiddelden)²⁴

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	91.471	82.809	81.278	76.259	70.425	69.592	68.827
Vrouwen	72.403	65.444	63.759	60.321	55.929	54.749	52.679

Commentaren

- Bij ziekte-uitkeringen gelden verschillende minimumdagbedragen, afhankelijk van het sociaal statuut van de betrokkene. Personen met een lage tewerkstellingsgraad (bijv. deeltijdse arbeid onder de wettelijke norm) worden niet als volwaardige werknemers erkend en vallen onder het statuut van niet-regelmatige werknemers. Voor deze groep zijn de uitkeringen sterk beperkt en bijna gelijk aan het leefloon. Daarnaast komt deze doelgroep doorgaans niet in aanmerking voor aanvullende beschermingsmaatregelen, zoals bijstandstoelagen of extra's tijdens crisismomenten (bv. coronatoeslag van € 50)²⁵.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ Verslag overleggroep Be-Fast 3 april 2025.

1.3. Schulden

1.3.1. Aantal collectieve schuldenregelingen

Bron: [Centrale voor Kredieten aan Particulieren \(Nationale Bank van België\)](#) – maandelijks

De collectieve schuldenregeling (CSR) is een gerechtelijke procedure die tot doel heeft onder bepaalde voorwaarden een regeling voor de schulden van een individu te treffen²⁶.

Met betrekking tot de collectieve schuldenregeling gaat het rapport van het Observatorium Krediet en Schuldenlast voor 2023 specifiek over de impact van de opeenvolgende crisissen op (problematische) kredietenschuld (hypothecair, consumenten, ...). Deze cijfers zijn gebaseerd op de jaarlijkse statistieken van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren van de Nationale Bank van België.

Tabel 4: Het aantal lopende CSR-procedures in België, 2018 - 2023²⁷

2018	2019	2020	2021	2022	2023
89.034	83.374	74.765	67.100	58.717	54.023

Commentaren

- Bij de cijfers hebben we geen informatie over de socio-economische variabelen.
- Het gaat bij mensen in CSR steeds vaker alleen om wanbetalingen voor alledaagse schulden (water, energie, telecommunicatie, belastingen enz.) en steeds minder om mensen met een (achterstallige) kredietovereenkomst²⁸.
- De schuld niveaus verschillen regionaal sterk. Het lijkt dus minder zinvol om deze indicator op nationaal niveau te bekijken. Verder zijn onbetaalde schulden geen erg significant criterium, omdat het kan gaan om rijkere mensen terwijl voor armere mensen de OCMW's tussenkomen voor hun overlevingsschulden en zij dus niet meer opgenomen worden in deze indicator²⁹.
- Men moet meer aandacht besteden aan 'overlevingsschulden' voor basisbehoeften³⁰.
- In 2024 is er een statistische breuk: de CKP heeft de methodes voor het registreren van gegevens aangepast, vooral met betrekking tot de achterstallige kredieten. Daardoor zullen deze gegevens wellicht minder goed vergelijkbaar zijn met die van voorgaande jaren³¹.

²⁶ Zie Hoofdstuk IV 'Overmatige Schuldenlast' in: Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2023). [De financiële dimensie van armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2022 – 2023](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

²⁷ Nationale Bank van België (december 2023). [CKP Jaarverslag 2023](#); Enkel nationale cijfers beschikbaar.

²⁸ Dehon, E. (januari 2023). [Krediet en \(overmatige\) schuldenlast: een terugblik op 2022](#), Observatorium Krediet en Schuldenlast.

²⁹ Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

³⁰ Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

³¹ Verslag overleggroep Be-Fast 3 april 2025.

1.3.2. Aantal minnelijke schuldbemiddelingsdossiers

Bron:

- Vlaams Gewest: [Steunpunt Mens en Samenleving](#) – jaarlijks
- Waals Gewest: [Wallonie Service Public - Action Sociale](#) – jaarlijks

Minnelijke schuldbemiddeling is een buitengerechtelijke en vrijwillige procedure die, met de hulp van een schuldbemiddelaar, gericht is op de terugbetaling van opgelopen schulden³². De cijfers voor het Vlaams Gewest worden verzameld en gepubliceerd door SAM vzw, voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in zijn geheel worden geen cijfers verzameld en voor het Waals Gewest zijn deze opgevraagd bij het departement Action Sociale van de Wallonie Service Public.

Tabel 5a: Aantal minnelijke schuldbemiddelingsdossiers, Vlaams Gewest, 2018 - 2023³³

2018	2019	2020	2021	2022	2023
9.779	10.345	9.688	8.949	8.775	8.720

Tabel 5b: Aantal minnelijke schuldbemiddelingsdossiers, Waals Gewest, 2018 - 2022^{34 35}

2018	2019	2020	2021	2022
18.545	18.295	18.582	18.685	15.334

Commentaren

- Het gaat om jaarlijkse cijfers ; voor het Waals Gewest momenteel tot en met 2022.
- Bij de schuldbemiddeling dalen de kredietschulden, maar stijgen de consumentenschulden. Er zijn slechts enkele indicatoren beschikbaar, voornamelijk voor water- en energieverbruik, maar weinig voor telecomschulden, ziekenhuiskosten, huur, enzovoort. Hierdoor is het moeilijk om te beoordelen of dit daadwerkelijk een probleem vormt³⁶.
- De daling van het aantal schuldbemiddelingszaken is een interessant gegeven, maar het is ook belangrijk om meer inzicht te krijgen in de omvang van deze schulden en de specifieke aard ervan. Het kan namelijk zijn dat, hoewel het aantal dossiers afneemt, de bedragen per dossier juist hoger zijn³⁷.

³² Zie Hoofdstuk IV 'Overmatige Schuldenlast' in: Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2023). [De financiële dimensie van armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2022 – 2023](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

³³ Steunpunt Mens en Samenleving (2024). [Gezinnen in budget- en schuldhulpverlening in Vlaanderen](#).

³⁴ Enkel cijfers tot en met 2022 zijn beschikbaar.

³⁵ Deze cijfers bevatten ook de "dossiers subventionnés" – alle gesubsidieerde dossiers.

³⁶ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

³⁷ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

- In het Waals Gewest geven de schuldbemiddelingsdiensten informatie over het aandeel van schulden die verband houden met krediet of huisvesting. Deze gegevens betreffen echter slechts een specifiek publiek en niet alle mensen met schulden. Wat betreft energie wordt er ook een uitsplitsing gemaakt van schulden op basis van het bedrag. De enquête werd in 2023 opnieuw uitgevoerd, met als doel gegevens te verzamelen per type schuld³⁸.
- Het ligt vooral aan de hoge afrekeningen voor energiekosten dat er massaal veel schuldbemiddelingen zijn opgestart. De verschillende crisissen zijn moeilijk uit mekaar te halen, maar we moeten de energiecrisis toch apart beschouwen want de impact ervan op gezinnen in armoede is zeer groot³⁹.
- Tijdens de coronacrisis werden diensten gesloten die nadien niet meer werden opgestart. De energiecrisis kwam dus in een context van gesloten of moeilijker bereikbare diensten. Zo konden mensen hun dossier van verhoogde tegemoetkoming bij de mutualiteit moeilijker in orde brengen en geen sociaal tarief krijgen. Ook zo werden er betalingsvertragingen en schulden opgebouwd⁴⁰.
- Ook de kwestie van het erven van schulden moet worden benadrukt. Welke indicatoren kunnen hierrond ontwikkeld worden⁴¹?
- Ook het fenomeen van de onbemiddelbare dossiers moeten in acht genomen worden. De schuld is er zo hoog dat er geen oplossing is. In dat geval rijst de vraag of het een collectieve schuldvordering moet worden of dat bewindvoering noodzakelijk is⁴²?
- De Vlaamse organisatie 'MyTrustO' opereert onder het gezag van een gerechtsdeurwaarder en biedt schuldbemiddeling aan waarbij de cliënt nog een aanzienlijke mate van zelfregie behoudt over zijn schulden. Tegelijkertijd is er sprake van een beschermende tussenkomst om bijkomende kosten op schulden te vermijden. Vermoedelijk vallen deze dergelijke initiatieven en projecten buiten de officiële cijfergegevens⁴³.

³⁸ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

³⁹ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

⁴⁰ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

⁴¹ Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

⁴² Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

⁴³ Verslag overleggroep Be-Fast 3 april 2025.

1.3.3. Aantal kredietnemers met minstens één achterstallig krediet

Bron: [Centrale voor Kredieten aan Particulieren](#) – maandelijks

De voorbije rapporten van het Observatorium Krediet en Schuldenlast gaan specifiek over de impact van de opeenvolgende crisissen op (problematische) kredietenschuld. Deze cijfers zijn gebaseerd op de jaarlijkse statistieken van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren van de Nationale Bank. De CKP beschikt ook over maandelijks cijfers.

Het onderstaande tabel duidt het aantal kredietnemers met minstens één achterstallige wanbetaling bij consumentenkredieten en hypothecaire leningen per gewest. Deze cijfers komen uit de rapporten van het Observatorium Krediet en Schuldenlast, gebaseerd op de gegevens van de CKP⁴⁴. Schulden die verband houden met huur, gezondheidszorgen, telecommunicatie, energie en water... zijn hier niet in opgenomen⁴⁵.

Tabel 6a: Aantal kredietnemers met een achterstallige wanbetaling, België, 2018 - 2023⁴⁶

2018	2019	2020	2021	2022	2023
354.879	336.691	315.165	291.158	274.899	265.651

Tabel 6b: Aantal kredietnemers met een achterstallige wanbetaling, Vlaams Gewest, 2018 - 2023⁴⁷

2018	2019	2020	2021	2022	2023
131.496	136.230	138.388	108.877	104.283	102.587

Tabel 6c: Aantal kredietnemers met een achterstallige wanbetaling, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2023⁴⁸

2018	2019	2020	2021	2022	2023
50.172	47.394	44.590	41.284	39.291	38.080

⁴⁴ Centrale voor Kredieten aan Particulieren (s.d.). [De CKP in cijfers](#).

⁴⁵ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2020). [Feiten en cijfers Schuldoverlast](#).

⁴⁶ Centrale voor Kredieten aan Particulieren (2024). [Jaarverslag 2023](#); Centrale voor Kredieten aan Particulieren (2023). [Jaarverslag 2022](#).

⁴⁷ Dehon, E. (februari 2024). [Welke impact hadden de opeenvolgende crisissen op \(problematische\) kredietschulden? Terugblik op de statistieken uit het jaarverslag 2023 van de CKP](#), Observatorium Krediet en Schuldenlast.

⁴⁸ Dehon, E. (februari 2024). [Welke impact hadden de opeenvolgende crisissen op \(problematische\) kredietschulden? Terugblik op de statistieken uit het jaarverslag 2023 van de CKP](#), Observatorium Krediet en Schuldenlast.

Tabel 6d: Aantal kredietnemers met een achterstallige wanbetaling, Waals Gewest, 2018 - 2023⁴⁹

2018	2019	2020	2021	2022	2023
145.638	139.756	129.276	117.995	108.959	102.910

Commentaren

- Er moet meer aandacht besteden worden aan 'overlevingsschulden' voor basisbehoeften⁵⁰.
- Door COVID-19 kwamen investeringen (aan woningen, bestelling van materialen) stil te liggen, waardoor ook de kredieten afnamen. Zou dit een impact kunnen hebben in de cijfers⁵¹?
- Voor de indicator van het aantal kredietnemers in gebreke tijdens COVID-19-crisis is er een daling te zien, zowel in het aantal kredietnemers als in de betalingsmoeilijkheden die hen mogelijk hadden kunnen treffen. Bij de schuldbemiddeling dalen de kredietschulden, maar stijgen de consumentenschulden. Er zijn slechts enkele indicatoren beschikbaar, voornamelijk voor water- en energieverbruik, maar weinig voor telecomschulden, ziekenhuiskosten, huur, enzovoort. Hierdoor is het moeilijk om te beoordelen of dit daadwerkelijk een probleem vormt⁵².
- Fiscale schulden of schulden aan de overheid, zoals personenbelasting, gewestelijke en gemeentelijke belastingen, strafrechtelijke boetes, onroerende voorheffing en verkeersbelasting, waren in 2018 goed voor 75,2 % van de niet aan kredieten verbonden schulden in Wallonië en 41,36 % in Vlaanderen⁵³.
- In tegenstelling tot meer welvarende bevolkingsgroepen, die vaak schulden aangaan via kredieten, kunnen mensen die in armoede leven soms schulden maken om in hun basisbehoeften te voorzien⁵⁴. Consumentenschulden, en vooral energieschulden, treffen voornamelijk de armste bevolkingsgroepen⁵⁵.
- Schulden die verband houden met huur, gezondheidszorgen, telecommunicatie, energie en water zijn in de cijfers niet opgenomen⁵⁶.
- De steunmaatregel om een uitstel van betaling te vragen tijdens de coronacrisis werd zowel in 2020 als in 2021 vooral gebruikt voor hypothecaire kredieten en weinig voor consumentenkredieten. Na afloop van het uitstel werden de afbetalingen in bijna alle gevallen hervat. Door de energiecrisis werd de maatregel weer ingevoerd in 2022⁵⁷.

⁴⁹ Dehon, E. (februari 2024). *Welke impact hadden de opeenvolgende crisissen op (problematische) kredietschulden? Terugblik op de statistieken uit het jaarverslag 2023 van de CKP*, Observatorium Krediet en Schuldenlast.

⁵⁰ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

⁵¹ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

⁵² Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

⁵³ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2023). *De financiële dimensie van armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2022 - 2023*, Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

⁵⁴ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2023). *De financiële dimensie van armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2022 - 2023*, Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

⁵⁵ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

⁵⁶ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2020). *Feiten en cijfers Schuldoverlast*.

⁵⁷ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). *Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST*. Brussel, februari 2025.

- Cijfers over kredieten en afbetalingen vatten onvoldoende de overlevingsschulden en de impact ervan. Indicatoren over schuldenlast zouden rekening moeten houden met de aard van de schulden en het uiteindelijk beschikbare inkomen⁵⁸.
- In 2024 is er een statistische breuk: de CKP heeft de methodes voor het registreren van gegevens aangepast, vooral met betrekking tot de achterstallige kredieten. Daardoor zullen deze gegevens wellicht minder goed vergelijkbaar zijn met die van voorgaande jaren⁵⁹.

1.4. Sparen – Uitgaven

1.4.1. Ernstige materiële en sociale deprivatie

Bron: [Statbel](#) – jaarlijks

De bevolking die in ernstige materiële en sociale deprivatie leeft, zijn Belgen die onvoldoende middelen hebben om zich minstens 7 van de 13 basisbehoeften van het dagelijks leven te kunnen veroorloven, waardoor hun preciaire situatie nog verslechtert⁶⁰.

De criteria van sociale en materiële deprivatie zijn – ‘niet in staat... omwille van financiële redenen’:

- Rekeningen op tijd te betalen
- Een week vakantie per jaar te nemen buitenshuis
- Minstens om de twee dagen vlees, kip, vis of een vegetarisch alternatief te eten
- Een onverwachte uitgave te doen
- Een wagen te bezitten
- Het huis voldoende te verwarmen
- Beschadigde of versleten meubels te vervangen
- Versleten kledij te vervangen door nieuwe kledij
- Twee paar schoenen (waarvan één paar gesloten schoenen) te kopen
- Thuis toegang tot internet te hebben
- Minstens één keer per maand met vrienden of familie afspreken om iets te eten of te drinken
- Regelmatig deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten zoals sport, film, concerten, etc.
- Wekelijks een bedrag uit te geven voor persoonlijke behoeften

⁵⁸ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). [Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST](#). Brussel, februari 2025.

⁵⁹ Verslag overleggroep Be-Fast 3 april 2025.

⁶⁰ Statbel (2025). [Materiële en sociale deprivatie](#).

Tabel 7a: Bevolking die ernstig materieel en sociaal gedepriveerd is, België, 2019 - 2024⁶¹

2019	2020	2021	2022	2023	2024
6,3 %	6,7 %	6,3 %	5,8 %	6,1 %	6,1 %

Tabel 7b: Bevolking die ernstig materieel en sociaal gedepriveerd is, Vlaams Gewest, 2019 - 2024⁶²

2019	2020	2021	2022	2023	2024
3,6 %	3,9 %	4,4 %	3,2 %	3,4 %	3,4 %

Tabel 7c: Bevolking die ernstig materieel en sociaal gedepriveerd is, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2019 - 2024⁶³

2019	2020	2021	2022	2023	2024
13,7 %	13,5 %	11,5 %	11,6 %	13,7 %	13,6 %

Tabel 7d: Bevolking die ernstig materieel en sociaal gedepriveerd is, Waals Gewest, 2019 - 2024⁶⁴

2019	2020	2021	2022	2023	2024
8,6 %	9,5 %	8,0 %	8,7 %	8,5 %	8,6 %

⁶¹ Statbel (2025). [Materiële en sociale deprivatie](#).

⁶² *Ibidem*.

⁶³ *Ibidem*.

⁶⁴ *Ibidem*.

Tabel 7e: Bevolking die ernstig materieel en sociaal gedepriveerd is, per inkomenskwintiel, België, 2019 - 2024⁶⁵

Inkomens- kwintiel	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1 ^{ste} kwintiel	23,1 %	23,5 %	21,8 %	19,5 %	18,8 %	19,7 %
2 ^{de} kwintiel	5,1 %	7,0 %	6,4 %	7,3 %	7,9 %	7,9 %
3 ^{de} kwintiel	2,5 %	1,8 %	2,1 %	1,8 %	2,1 %	2,5 %
4 ^{de} kwintiel	0,6 %	1,1 %	0,9 %	0,5 %	1,3 %	0,6 %
5 ^{de} kwintiel	0,0 %	0,1 %	0,2 %	0,1 %	0,4 %	0,1 %

Commentaren

- Statbel meldt een aantal breuken in de tijdreeks in de EU-SILC enquête:
 - 2019: ingrijpende hervorming van de enquête
 - 2020: impact COVID-29
 - 2021: 'onroerende voorheffing' wordt vanaf nu opgenomen in het beschikbaar inkomen
- Er wordt rekening gehouden met een aantal socio-economische variabelen, zoals: geslacht, leeftijdsgroep, type huishouden, onderwijsniveau, woonstatus, activiteitenstatus en inkomenskwintiel.

⁶⁵ *Ibidem.*

1.4.2. Het onvermogen om een onverwachte uitgave te doen (1.400 euro)

Bron: [Statbel](#) – jaarlijks

Gegevens die uit de jaarlijkse EU-SILC-enquêtes zijn verzameld, tonen het percentage mensen dat aangeeft niet in staat te zijn om een onverwachte uitgave van 1.400 euro te dekken. Deze gegevens zijn beschikbaar op basis van verschillende variabelen zoals inkomenskwintiel, woontoestand, opleidingsniveau, beroepsstatus, type huishouden, regio, enzovoort.

Tabel 8a: Bevolking die geen onverwachte uitgave van 1.400 euro kan doen, België, 2019 – 2024

2019	2020	2021	2022	2023	2024
25,3 %	23,3 %	22,3 %	22,7 %	21,5 %	21,5 %

Tabel 8b: Bevolking die geen onverwachte uitgave van 1.400 euro kan doen, Vlaams Gewest, 2019 - 2024⁶⁶

2019	2020	2021	2022	2023	2024
15,9 %	13,3 %	14,0 %	13,6 %	12,3 %	13,2 %

Tabel 8c: Bevolking die geen onverwachte uitgave van 1.400 euro kan doen, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2019 - 2024⁶⁷

2019	2020	2021	2022	2023	2024
37,7 %	38,5 %	35,7 %	39,1 %	38,3 %	38,2 %

Tabel 8d: Bevolking die geen onverwachte uitgave van 1.400 euro kan doen, Waals Gewest, 2019 - 2024⁶⁸

2019	2020	2021	2022	2023	2024
38,3 %	36,4 %	32,9 %	34,0 %	32,6 %	31,1 %

⁶⁶ Statbel (2025). [Cijfers materiële en sociale deprivatie](#); Impact van COVID-19-crisis op resultaten SILC-enquête 2020; Geen absolute cijfers beschikbaar.

⁶⁷ Statbel (2025). [Cijfers materiële en sociale deprivatie](#); Impact van COVID-19-crisis op resultaten SILC-enquête 2020; Geen absolute cijfers beschikbaar.

⁶⁸ Statbel (2025). [Cijfers materiële en sociale deprivatie](#); Impact van COVID-19-crisis op resultaten SILC-enquête 2020; Geen absolute cijfers beschikbaar.

Tabel 8e: Bevolking, per inkomenskwintiel, die geen onverwachte uitgave van 1.400 euro kunnen doen, België, 2019 - 2024⁶⁹

Inkomens- kwintiel	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1 ^{ste} kwintiel	59,0 %	57,3 %	54,1 %	56,4 %	52,2 %	48,9 %
2 ^{de} kwintiel	32,3 %	31,4 %	34,1 %	33,6 %	30,1 %	33,0 %
3 ^{de} kwintiel	23,4 %	18,4 %	15,7 %	15,1 %	14,9 %	18,3 %
4 ^{de} kwintiel	8,6 %	7,9 %	5,7 %	6,5 %	7,3 %	5,7 %
5 ^{de} kwintiel	3,3 %	1,6 %	1,9 %	1,9 %	2,9 %	1,7 %

Commentaren

- Inkomenskwintielen zijn interessant in een onderzoek over de impact van crisissen op armoedesituaties omdat ze de verdeling van inkomens binnen een populatie in vijf gelijke groepen weergeven. Personen in lagere inkomenskwintielen hebben vaak minder financiële buffers, waardoor ze gevoeliger zijn voor economische schokken en meer moeite hebben om onverwachte kosten te dragen.
- De SILC deprivatie-indicatoren die Statbel gebruikt zijn interessant, omdat ze niet alleen informatie geven over het inkomen, maar ook de link leggen met de kosten van verschillende producten. Tijdens de COVID-19-periode daalden de deprivatiecijfers, maar dit kan verklaard worden door het feit dat mensen minder vaak financiële redenen voor hun deprivatie aanwezen en meer de beperkingen. Deze daling kan dus eerder te maken hebben met de formulering van de vragen in de enquête (heeft u wel/geen toegang tot ... omwille van financiële redenen) dan met een objectieve vermindering van deprivatie⁷⁰.
- Aandachtspunt: veel mensen in armoede kunnen niet sparen. Sommigen bevinden zich ook onder bewindvoering, dus ze hebben niet altijd een duidelijk idee van wat ze op hun bankrekening hebben staan⁷¹.
- Het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad haalt uit de EU-SILC-enquêtes een indicator: het bedrag dat per persoon per dag overblijft na het betalen van de huur. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft het laagste inkomensdecil na het betalen van de huur nog slechts 9 euro per persoon per dag beschikbaar⁷².
- Wordt er rekening gehouden met leeftijdsverschillen bij het sparen⁷³?

⁶⁹ Statbel (januari 2025). [Cijfers materiële en sociale deprivatie](#); Impact van COVID-19-crisis op resultaten SILC-enquête 2020; Geen absolute cijfers beschikbaar.

⁷⁰ Verslag overleggroep 20 oktober 2023.

⁷¹ Verslag overleggroep 24 april 2024; Verslag overleggroep 3 april 2025.

⁷² Verslag overleggroep 24 april 2024.

⁷³ Verslag overleggroep 24 april 2024.

- De EU-SILC enquête gebruikt gegevens voor deze indicator, die betrekking hebben op hetzelfde jaar waarin de enquête is afgenomen. Dit is interessant, omdat bij inkomensgegevens meestal niet wordt gekeken naar datzelfde jaar, maar naar het jaar ervoor.
- Het Centraal Aanspreekpunt van rekeningen en financiële contracten (CAP) van de Nationale Bank van België bevat waardevolle gegevens over het spaargeld van Belgische burgers en wordt halfjaarlijks geüpdatet – een frequentie die goed aansluit bij de noden van het BE-FAST-project. Momenteel is de toegang beperkt tot enkele administraties voor fiscale en juridische doeleinden, waardoor gebruik voor onderzoek niet mogelijk is.

2. Voedselhulp

2.1. Aantal mensen dat beroep doet op de voedselbanken

Bron: [De Belgische Federatie van Voedselbanken](#) – jaarlijks

De Belgische Federatie van Voedselbanken coördineert en ondersteunt voedselbanken in België. Ze verzamelen voedsel van verschillende donateurs en verdelen dit onder de meest kwetsbare groepen in de samenleving. Het jaarverslag, gepubliceerd door de Belgische Federatie van Voedselbanken, geeft de cijfers weer voor het aantal mensen die maandelijks voedselhulp ontvangen.

Tabel 9: Aantal begunstigden van de voedselbanken, België, 2018 - 2024⁷⁴

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
159.081	168.476	175.402	177.238	209.450	213.873	208.925

Commentaren

- Er wordt niets vermeld over socio-economische variabelen (inkomen, tewerkstelling, ...), buiten leeftijd en de gezinssamenstelling. Ook bij deze wordt er niet in detail getreden.
- De Belgische Federatie van Voedselbanken verzamelt cijfers op jaarlijkse basis.
- Voedselhulp kan een goede indicator zijn van de toenemende kwetsbaarheid in de samenleving. Ook hier zijn er regionale verschillen, met een oververtegenwoordiging van jongeren en studenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest⁷⁵.
- Geen gegevens van sociale kruideniers.
- Aandachtspunten:
 - In hoeverre hebben mensen zonder wettig verblijf recht op voedselhulp en zijn ze in deze cijfers opgenomen⁷⁶?
 - De Belgische Federatie van Voedselbanken is een centrale speler in de voedselhulp, maar een algemeen beeld van de voedselhulp in ons land ontbreekt⁷⁷.
 - Over andere types van dienstverlening door de OCMW's, zoals voedselhulp en schuldhulpbemiddeling, zijn er geen data beschikbaar op de Barometer. We zien dat net deze vormen van hulp sterk beïnvloed werden door de crisis⁷⁸.
 - Niet evident om gegevens te verzamelen over 'informele' voedselhulpprogramma's, die niettemin talrijk zijn, zoals de 'solidariteitskoelkasten'.

⁷⁴ De Belgische Federatie van Voedselbanken (2022). [Jaarverslag 2023](#); De Belgische Federatie van Voedselbanken (2025). [Jaarrapport 2024](#).

⁷⁵ Verslag overleggroep Be-Fast 24 oktober 2023.

⁷⁶ Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

⁷⁷ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST](#). Brussel, februari 2025.

⁷⁸ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST](#). Brussel, februari 2025.

2.2. Aantal maaltijden uitgedeeld door Resto's du Coeur

Bron: [Resto du Coeur](#)

Resto du Coeur vervult een dubbele functie. De organisatie verstrekt zelf warme maaltijden aan mensen in nood, gefinancierd door voedselgiften van zowel particulieren als bedrijven. Daarnaast fungeert ze als voedselbank door voedseloverschotten te verdelen aan lokale verenigingen, die op hun beurt maaltijden aanbieden aan mensen die het economisch moeilijk hebben.

De Federatie van Resto du Coeur in België omvat 21 vestigingen: 14 in Wallonië, 5 in Vlaanderen en 2 in Brussel, naast 5 bijkantoren verspreid over het land. Bovendien zijn er drie mobiele Resto's du Coeur die actief zijn in achtergestelde gebieden in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In 2023 hebben de Resto's du Coeur en de Mobiele Resto's du Coeur samen 1.621.489 maaltijden uitgedeeld, wat een historisch record is voor de organisatie. Over de afgelopen vier jaar heeft de organisatie een constante stijging van hulpvragen waargenomen. In 2023 was er een toename van 18 % in het aantal uitgedeelde maaltijden vergeleken met 2022. Dit is nog opvallender als we 2023 vergelijken met een 'normaal' jaar zoals 2019, toen er 670.000 maaltijden werden verstrekt, wat een stijging van maar liefst 141 % in 2023 betekent⁷⁹.

Tabel 10: Aantal maaltijden uitgedeeld door Resto's du Coeur, België, 2019, 2022 - 2023⁸⁰

2019	2022	2023
670.000	1.374.575	1.621.489

Commentaren

- Aandachtspunten:
 - Geen centrale databank met cijfers.
 - Geen cijfers van sociale kruideniers.
 - In hoeverre hebben mensen zonder wettig verblijf recht op voedselhulp en zijn ze in deze cijfers opgenomen⁸¹?
 - Niet evident om gegevens te verzamelen over 'informele' voedselhulpprogramma's, die niettemin talrijk zijn, zoals de 'solidariteitskoelkasten'⁸².
- Over andere types van dienstverlening door de OCMW's, zoals over voedselhulp en schuldhulpbemiddeling, zijn er geen data beschikbaar op de Barometer. We zien dat net deze vormen van hulp sterk beïnvloed werden door de crisis⁸³.

⁷⁹ Resto du Coeur (2024). [Nooit eerder gezien in de geschiedenis van Resto du Coeur België... Schrikbarend hoge cijfers](#).

⁸⁰ Resto du Coeur (2024). [Nooit eerder gezien in de geschiedenis van Resto du Coeur België... Schrikbarend hoge cijfers](#) - enkel cijfers van 2019, 2022 en 2023 beschikbaar.

⁸¹ Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

⁸² Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

⁸³ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST](#). Brussel, februari 2025.

- Voedselhulp kan een goede indicator zijn van de toenemende kwetsbaarheid in de samenleving. Ook hier zijn er regionale verschillen, met een oververtegenwoordiging van jongeren en studenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest⁸⁴.
- Welzijnsschakels heeft zelf geprobeerd om tijdens de crisis cijfers te verzamelen en bij alle eigen groepen een bevraging deed. De tendens is dat er veel nieuwe groepen mee gestart zijn. Dit valt te verklaren doordat veel groepen alleen maar actief mochten zijn als ze aan voedselhulp deden. De bevraging gebeurde niet op wetenschappelijke wijze, maar kan toch nuttig zijn voor toekomstige crisissen. Hoe zouden organisaties op een eenvoudige manier een indicator kunnen uitwerken? Meestal is er wel een ondersteunende koepelorganisatie die bij een crisis kan ingezet worden. Bovendien krijgen koepelorganisaties zelf ook graag meer zicht op de data van het terrein⁸⁵.

⁸⁴ Verslag overleggroep Be-Fast 24 oktober 2023.

⁸⁵ Verslag overleggroep Be-Fast 24 oktober 2023.

3. Energie & Water

3.1. Energie

3.1.1. Aantal ingebrekestellingen

Bron:

- Vlaams Gewest: [VREG](#) – maandelijks sinds 2024
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: [Brugel](#) – jaarlijks
- Waals Gewest: [CWAPE](#) – jaarlijks

Een klant die zijn factuur niet betaalt, ontvangt eerst een betalingsherinnering van de leverancier. Indien er een aantal aanmaningen tot betaling door de klant niet zijn opgevolgd, gaat men over tot verdere stappen in de procedure, met in eerste instantie de verzending van een ingebrekestelling⁸⁶.

Elk jaar wordt het aantal ingebrekestellingen gepubliceerd in de (sociale) rapporten voor het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en Waals Gewest. Deze rapporten worden uitgegeven door de VREG voor het Vlaams Gewest, Brugel voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de CWAPE voor het Waals Gewest.

Tabel 11a: Aantal huishoudens met minstens één ingebrekestelling elektriciteit en aardgas bij de commerciële leverancier, Vlaams Gewest, 2019 - 2024⁸⁷

2019	2020	2021	2022	2023	2024
252.474	269.524	238.479	275.405	261.369	262.470

Tabel 11b: Aantal huishoudens met minstens één ingebrekestelling elektriciteit bij de distributienetbeheerder, Vlaams Gewest, 2019 - 2024

2019	2020	2021	2022	2023	2024
48.074	46.347	40.319	38.894	35.963	25.266

Tabel 11c: Aantal huishoudens met minstens één ingebrekestelling aardgas bij de distributienetbeheerder, Vlaams Gewest, 2019 - 2024

2019	2020	2021	2022	2023	2024
33.111	31.420	27.055	29.946	29.607	27.054

⁸⁶ VREG (s.d.). [Dashboard wanbetaling bij leverancier](#).

⁸⁷ VREG (s.d.). [Dashboard wanbetaling bij leverancier](#).

Tabel 10d: % van de klanten dat minstens één ingebrekestelling heeft ontvangen, elektriciteit, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2024^{88 89}

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
18 %	16 %	16 %	15 %	16 %	16 %	16 %

Tabel 10e: % van de klanten dat minstens één ingebrekestelling heeft ontvangen, aardgas, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2024^{90 91}

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
21 %	18 %	18 %	16 %	17 %	17 %	17 %

⁸⁸ Brugel (2019). [*Jaarverslag 2018 - Rechten van de huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2018*](#); Brugel (2020). [*Jaarverslag 2019 - Rechten van de huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2019*](#); Brugel (2021). [*Jaarverslag 2020 - Rechten van huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2020*](#); Brugel (2022). [*Jaarverslag 2021 - Rechten van huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2021*](#); Brugel (2023). [*Jaarverslag 2022 - Rechten van huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2022*](#); Brugel (2024). [*Jaarverslag 2023 - Rechten van de huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2023*](#); Geen absolute cijfers beschikbaar voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

⁸⁹ Het percentage ingebrekestellingen heeft betrekking op de groep gezinnen die al minstens één aanmaning heeft ontvangen: Aanmaningen elektriciteit: 2018: 44 % 2019: 40 % 2020: 39 % 2021: 37 % 2022: 39 % 2023: 39 %. Percentages betreffen zowel commerciële leveranciers als distributienetbeheerders.

⁹⁰ *Ibidem*.

⁹¹ Het percentage ingebrekestellingen heeft betrekking op de groep gezinnen die al minstens één aanmaning heeft ontvangen: Aanmaningen aardgas: 2018: 47 % 2019: 41 % 2020: 42 % 2021: 40 % 2022: 41 % 2023: 41 %. Percentages betreffen zowel commerciële leveranciers als distributienetbeheerders.

Tabel 10f: % van de klanten dat minstens één ingebrekestelling heeft ontvangen van de leverancier, elektriciteit, Waals Gewest, 2018 - 2023⁹²

2018	2019	2020	2021	2022	2023
14,3 %	13,7 %	13,3 %	12,2 %	12,5 %	9,9 %

Tabel 11g: % van de klanten dat minstens één ingebrekestelling heeft ontvangen van de distributienetbeheerder, elektriciteit, Waals Gewest, 2018 - 2023⁹³

2018	2019	2020	2021	2022	2023
37,6 %	31,7 %	39,4 %	32,6 %	27,3 %	20 %

Tabel 10h: % van de klanten dat minstens één ingebrekestelling heeft ontvangen van de leverancier, aardgas, Waals Gewest, 2018 - 2023⁹⁴

2018	2019	2020	2021	2022	2023
18 %	16,9 %	16,0 %	14,5 %	15,3 %	12,2 %

Tabel 10i: % van de klanten dat minstens één ingebrekestelling heeft ontvangen van de distributienetbeheerder, aardgas, Waals Gewest, 2018 - 2023⁹⁵

2018	2019	2020	2021	2022	2023
36 %	31,2 %	31,7 %	27,8 %	27,9 %	15,2 %

⁹² CWaPE (2018). [Rapport annuel spécifique 2018 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2019). [Rapport annuel spécifique 2019 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2020). [Rapport annuel spécifique 2020 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2021). [Rapport annuel spécifique 2021 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2022). [Rapport annuel spécifique 2022 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2023). [Rapport annuel spécifique 2023 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#).

⁹³ *Ibidem*.

⁹⁴ *Ibidem*.

⁹⁵ *Ibidem*.

Commentaren

- De nieuwe ‘vrederechter-decreten’ in Wallonië brengen belangrijke wijzigingen aan in de procedure bij wanbetaling van elektriciteits- en gasrekeningen in Wallonië. Beide decreten zijn op 1 januari 2023 in werking getreden⁹⁶. Zo mag de distributienetbeheerder geen afsluiting meer uitvoeren wanneer een klant weigert of niet aanwezig is bij een poging tot activering van de voorafbetalingsfunctie. De voorafbetalingsfunctie kan op afstand worden uitgevoerd als de klant niet aanwezig is bij de plaatsing van de digitale meter met prepaidfunctie (*‘compteur communiquant avec activation de prépaiement’*). Ook mag er geen afsluiting meer plaatsvinden bij het verlies van het statuut van beschermde klant, indien de betrokkene niet reageert op oproepen van het OCMW of de distributienetbeheerder om een nieuwe leverancier te zoeken. In beide gevallen moet voortaan een verzoek tot contractbeëindiging of afsluiting worden ingediend bij de vrederechter.

⁹⁶ 17 février 2022 - Décret modifiant les articles 2, 33bis/1, 34 et 35 du décret du 12 avril 2001 relatif à l'organisation du marché régional de l'électricité et insérant les articles 33bis/3 et 33bis/4, *M.B.*, 24 février 2022 ; 6 OCTOBRE 2022. — Décret modifiant le décret du 19 décembre 2002 relatif à l'organisation du marché régional du gaz et remplaçant l'article 9 du décret du 17 février 2022 modifiant les articles 2, 33bis/1, 34 et 35 du décret du 12 avril 2001 relatif à l'organisation du marché régional de l'électricité et insérant les articles 33bis/3 et 33bis/4, *M.B.*, 7 novembre 2022.

3.1.2. Aantal afbetalingsplannen

Bron:

- Vlaams Gewest: [VREG](#) – maandelijks sinds 2024
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: [Brugel](#) – jaarlijks
- Waals Gewest: [CWAPE](#) – jaarlijks

Als er betalingsmoeilijkheden zijn voor de facturen, kan de leverancier voorstellen om de schuld in termijnen af te betalen via een afbetalingsplan⁹⁷. Energiecijfers over afbetalingsplannen worden jaarlijks gepubliceerd in de (sociale) rapporten voor het Vlaams Gewest en maandelijks geüpdatet op het dashboard van de VREG⁹⁸. De jaarlijkse rapporten voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest worden gepubliceerd door respectievelijk Brugel en CWAPE.

Belangrijk om te vermelden, is dat de VREG van ‘opgestarte’ afbetalingsplannen spreekt. Het Waals en Brussels Hoofdstedelijk Gewest spreken daarentegen van ‘toegekende’ afbetalingsplannen.

Tabel 12a: Aantal opgestarte afbetalingsplannen elektriciteit en/of aardgas bij commerciële leverancier, Vlaams Gewest, 2018 - 2024^{99 100}

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
98.331	105.676	105.698	93.045	135.317	167.065	124.498

Tabel 12b: Aantal opgestarte afbetalingsplannen elektriciteit bij de distributienetbeheerder, Vlaams Gewest, 2019 - 2024¹⁰¹

2019	2020	2021	2022	2023	2024
12.369	13.024	15.024	19.689	21.290	20.705

⁹⁷ VREG (2024). [Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023](#).

⁹⁸ VREG (s.d.). [Dashboard wanbetaling bij leverancier](#).

⁹⁹ VREG (2024). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023](#); VREG (2023). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2022](#); VREG (2022). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2021](#); VREG (2021). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2020](#); VREG (2020). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2019](#); VREG (2019). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2018](#).

¹⁰⁰ Deze afbetalingsplannen kunnen gaan voor energieschulden voor beide energietypes of voor één van beiden afzonderlijk.

¹⁰¹ *Ibidem*.

Tabel 12c: Aantal opgestarte afbetalingsplannen aardgas bij de distributienetbeheerder, Vlaams Gewest, 2019 - 2024¹⁰²

2019	2020	2021	2022	2023	2024
8.030	8.144	9.765	14.348	16.857	19.639

Tabel 12d: Aantal toegekende afbetalingsplannen door leverancier aan gemiddeld % van de huishoudelijke klanten, elektriciteit, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2024¹⁰³

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
7,6 %	7,4 %	8,1 %	13,1 %	9,5 %	5,6 %	8,9 %

Tabel 12e: Aantal toegekende afbetalingsplannen door leverancier aan gemiddeld % van de huishoudelijke klanten, aardgas, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2024¹⁰⁴

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
9,0 %	8,6 %	9,6 %	8,7 %	8,1 %	7,7 %	9,2 %

Tabel 12f: Leveranciers en distributienetbeheerders die minstens één afbetalingsplan aan de huishoudelijke klanten hebben toegekend, elektriciteit, Waals Gewest, 2018 - 2023¹⁰⁵

2018	2019	2020	2021	2022	2023
77.194	81.326	83.228	90.091	110.779	134.536

¹⁰² *Ibidem*.

¹⁰³ Geen absolute cijfers beschikbaar voor Brussel; Brugel (2019). [Jaarverslag 2018 - Rechten van de huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2018](#); Brugel (2020). [Jaarverslag 2019 - Rechten van de huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2019](#); Brugel (2021). [Jaarverslag 2020 - Rechten van huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2020](#); Brugel (2022). [Jaarverslag 2021 - Rechten van huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2021](#); Brugel (2023). [Jaarverslag 2022 - Rechten van huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2022](#); Brugel (2024). [Jaarverslag 2023 - Rechten van de huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2023](#).

¹⁰⁴ *Ibidem*.

¹⁰⁵ CWaPE (2020). [Rapport annuel spécifique 2020 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2022). [Rapport annuel spécifique 2022 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2023). [Rapport annuel spécifique 2023 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#).

Tabel 12g: Leveranciers en distributienetbeheerders die minstens één afbetalingsplan aan de huishoudelijke klanten hebben toegekend, aardgas, Waals Gewest, 2018 - 2023¹⁰⁶

2018	2019	2020	2021	2022	2023
46.078	46.774	44.070	48.233	65.774	73.717

Commentaren

- De nieuwe ‘vrederechter-decreten’ in Wallonië brengen belangrijke wijzigingen aan in de procedure bij wanbetaling van elektriciteits- en gasrekeningen in Wallonië. Beide decreten zijn op 1 januari 2023 in werking getreden¹⁰⁷. Zo mag de distributienetbeheerder geen afsluiting meer uitvoeren wanneer een klant weigert of niet aanwezig is bij een poging tot activering van de voorafbetalingsfunctie. De voorafbetalingsfunctie kan op afstand worden uitgevoerd als de klant niet aanwezig is bij de plaatsing van de digitale meter met prepaidfunctie (*‘compteur communiquant avec activation de prépaiement’*). Bij de ingebrekestelling stelt de leverancier het plaatsen van een digitale meter met prepaidfunctie met activatie van de vooruitbetalingsfunctie voor, en alleen als de klant niet reageert of weigert, wordt een verzoek tot afsluiting bij de vrederechter ingediend¹⁰⁸. Ook mag er geen afsluiting meer plaatsvinden bij het verlies van het statuut van beschermde klant, indien de betrokkene niet reageert op oproepen van het OCMW of de distributienetbeheerder om een nieuwe leverancier te zoeken. In beide gevallen moet voortaan een verzoek tot contractbeëindiging of afsluiting worden ingediend bij de vrederechter¹⁰⁹.
- Bij de distributienetbeheerder gaat het om afbetalingsplannen voor schulden die werden aangegaan voor de activering van de prepaidfunctie. Eens de voorafbetalingsfunctie actief is, wordt er voor eventueel onbetaald verbruik automatisch een terugbetaling geactiveerd. Deze zitten niet in deze cijfers over afbetalingsplannen¹¹⁰.

¹⁰⁶ *Ibidem*.

¹⁰⁷ 17 février 2022 - Décret modifiant les articles 2, 33bis/1, 34 et 35 du décret du 12 avril 2001 relatif à l'organisation du marché régional de l'électricité et insérant les articles 33bis/3 et 33bis/4, *M.B.*, 24 février 2022 ; 6 OCTOBRE 2022. — Décret modifiant le décret du 19 décembre 2002 relatif à l'organisation du marché régional du gaz et remplaçant l'article 9 du décret du 17 février 2022 modifiant les articles 2, 33bis/1, 34 et 35 du décret du 12 avril 2001 relatif à l'organisation du marché régional de l'électricité et insérant les articles 33bis/3 et 33bis/4, *M.B.*, 7 novembre 2022.

¹⁰⁸ Informatie rechtstreeks verkregen van CWAPE.

¹⁰⁹ 17 février 2022 - Décret modifiant les articles 2, 33bis/1, 34 et 35 du décret du 12 avril 2001 relatif à l'organisation du marché régional de l'électricité et insérant les articles 33bis/3 et 33bis/4, *M.B.*, 24 février 2022 ; 6 OCTOBRE 2022. — Décret modifiant le décret du 19 décembre 2002 relatif à l'organisation du marché régional du gaz et remplaçant l'article 9 du décret du 17 février 2022 modifiant les articles 2, 33bis/1, 34 et 35 du décret du 12 avril 2001 relatif à l'organisation du marché régional de l'électricité et insérant les articles 33bis/3 et 33bis/4, *M.B.*, 7 novembre 2022.

¹¹⁰ Informatie rechtstreeks verkregen van VREG.

3.1.3. Aantal budgetmeters

Bron:

- Vlaams Gewest: [VREG](#) – jaarlijks
- Waals Gewest: [CWaPE](#) – jaarlijks

Een budgetmeter – nu een prepaid meter genoemd – voorziet dat er elektriciteit en gas kan gebruikt worden, maar enkel met voorafbetaling.

Sinds 1 juli 2019 worden in het **Vlaams Gewest** digitale meters geplaatst. In deze digitale meters kan een prepaid-functie geactiveerd worden. Deze digitale prepaid-meters vervangen de vroegere budgetmeters. Tot 1 juli 2022 kon er enkel een budgetmeter geïnstalleerd worden of de prepaid-functie geactiveerd worden wanneer de klant een betalingsachterstand bij de distributienetbeheerder had. Sinds 1 juli 2022 wordt de voorafbetalingsfunctie door de distributienetbeheerder meteen geactiveerd op het moment dat het huishouden beleverd wordt door de distributienetbeheerder. Dit is niet het geval bij aardgas, maar sinds 1 juli 2022 is bij wanbetaling de termijn tussen de ingebrekestelling en de activering van de voorafbetalingsfunctie verkort van 60 naar 20 kalenderdagen¹¹¹.

In het **Waals Gewest** zijn er (op dit moment) twee soorten budgetmeters: een klassieke budgetmeter en een digitale meter met prepaidfunctie (*'compteur communiquant avec activation de prépaiement'*). De traditionele budgetmeter maakt gebruik van een persoonlijke elektronische kaart die opgeladen moet worden om toegang te krijgen tot elektriciteit en aardgas. Een digitale meter met prepaidfunctie vereist geen fysieke kaart. In plaats daarvan kunnen klanten hun meter online opladen of via een oplaadpunt. Sinds 2022 worden de traditionele budgetmeters geleidelijk vervangen door digitale prepaidmeters¹¹². Vanaf 1 januari 2026 worden traditionele budgetmeters volledig afgeschaft¹¹³.

Energiecijfers over actieve budget- of prepaidmeters worden jaarlijks gepubliceerd in de (sociale) rapporten voor zowel het Vlaams Gewest als het Waals Gewest. Deze rapporten worden uitgebracht door de VREG en CWaPE. In het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** worden er geen budgetmeters geïnstalleerd.

¹¹¹ VREG (2023). [Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2022](#); VREG (2024). [Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023](#).

¹¹² CWaPE (s.d.). [Le compteur à prépaiement](#).

¹¹³ Informatie rechtstreeks verkregen van CWaPE.

Tabel 13a: Aantal (digitale) meters met geactiveerde voorafbetalingsfunctie op 31/12 bij Fluvius (distributienetbeheerder), elektriciteit, Vlaams Gewest, 2018 - 2024^{114 115}

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
41.042	39.220	35.635	36.459	49.168	60.373	67.138

Tabel 13b: Aantal (digitale) meters met geactiveerde voorafbetalingsfunctie op 31/12 bij Fluvius (distributienetbeheerder), aardgas, Vlaams Gewest, 2018 - 2024^{116 117}

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
27.686	26.318	24.465	24.882	31.934	38.953	45.663

Tabel 13c: Aantal actieve budgetmeters op 31/12, elektriciteit, Waals Gewest, 2018 - 2023¹¹⁸

2018	2019	2020	2021	2022	2023
70.368	71.393	69.918	62.557	67.290	61.388

Tabel 13d: Aantal actieve budgetmeters op 31/12, aardgas, Waals Gewest, 2018 - 2023

2018	2019	2020	2021	2022	2023
31.924	32.230	32.231	29.848	29.764	26.214

¹¹⁴ VREG (2025). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2024](#); VREG (2024). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023](#); VREG (2023). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2022](#); VREG (2022). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2021](#); VREG (2021). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2020](#); VREG (2020). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2019](#); VREG (2019). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2018](#).

¹¹⁵ Beleverd zowel de distributienetbeheerder als sociale leverancier.

¹¹⁶ VREG (2025). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2024](#); VREG (2024). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023](#); VREG (2023). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2022](#); VREG (2022). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2021](#); VREG (2021). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2020](#); VREG (2020). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2019](#); VREG (2019). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2018](#).

¹¹⁷ Beleverd door zowel de distributienetbeheerder als sociale leverancier.

¹¹⁸ CWaPE (2018). [Rapport annuel spécifique 2018 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2019). [Rapport annuel spécifique 2019 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2020). [Rapport annuel spécifique 2020 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2021). [Rapport annuel spécifique 2021 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2022). [Rapport annuel spécifique 2022 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2023). [Rapport annuel spécifique 2023 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#).

Commentaren

- Bij het opladen van een budgetmeter (prepaidmeter) kunnen er soms schulden verrekend worden. Soms kunnen mensen hun budgetmeter niet opladen wegens onvoldoende financiële middelen, op termijn geraken hebben ze geen toegang meer tot energie. Ook vanuit een crisisperspectief is dit van belang: reserves raken op en sommige mensen raken volledig gemarginaliseerd en gelimiteerd van energie¹¹⁹.
- Het aantal prepaidmeters voor elektriciteit ligt iets hoger omdat sommige gezinnen soms een aparte meter hebben voor bijvoorbeeld verbruik tegen uitsluitend nachttarief¹²⁰.

3.1.4. Aantal actieve stroombegrenzers

Bron:

- Vlaams Gewest: [VREG](#) – jaarlijks
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: [Sibelga](#) – jaarlijks
- Waals Gewest: [CWAPE](#) – jaarlijks

Een vermogens- of stroombegrenzer¹²¹ beperkt het maximale elektrische vermogen dat een huishouden kan gebruiken. Omwille van technische redenen bestaat er nog geen stroombegrenzer voor gas¹²². In het **Vlaams Gewest** wordt zo'n begrenzer geactiveerd wanneer het noodbudget is opgebruikt. Hierdoor wordt het beschikbare vermogen beperkt tot 10 ampère¹²³. In de visienota van de Vlaamse overheid tegen energiearmoede staat dat het gebruik van autonome stroombegrenzers volledig wordt stopgezet tegen 1 januari 2025¹²⁴ - dit is ondertussen in werking getreden.

In het **Waals Gewest** zorgt deze begrenzer ervoor dat de klant, als hij zijn budgetmeter met prepaidfunctie niet meer kan opladen, toch kan rekenen op een minimale elektriciteitslevering van 10 ampère gedurende zes maanden of langer - afhankelijk van de beslissing van de vrederechter. Tussen 2019 en 2023 moest het OCMW van de klant een aanvraag indienen om de gegarandeerde minimale levering activeren. Sinds 1 januari 2023 wordt de gegarandeerde minimale levering echter automatisch geactiveerd bij de plaatsing van de prepaid-meter voor beschermde klanten¹²⁵.

¹¹⁹ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

¹²⁰ Informatie verkregen van VREG.

¹²¹ In het Vlaams Gewest spreekt men van een stroombegrenzer.

¹²² Zie hoofdstuk II 'Energie' in: Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Duurzaamheid en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2018-2019](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

¹²³ VREG (2024). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023](#).

¹²⁴ Vlaamse Regering (2021). [Visienota Energiearmoedeplan 2025](#).

¹²⁵ CWAPE (2023). [Rapport annuel spécifique 2023 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#).

In 2022 werd de vermogensbegrenzer in het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** definitief afgeschaft¹²⁶. Voordien werd het beschikbare vermogen beperkt tot 6 à 18 ampère. Sibelga zal de bestaande stroombegrenzers geleidelijk verwijderen. Om huishoudens met betalingsachterstanden beter te bereiken, is de stroombegrenzer vervangen door een verplicht systeem: de energieleverancier moet Sibelga informeren wanneer ze van plan zijn het leveringscontract te beëindigen. Vervolgens neemt Sibelga binnen tien dagen telefonisch contact op met de klant om hem te informeren over de gevolgen van wanbetaling en de beschikbare sociale beschermingsmaatregelen, zoals het statuut van beschermde klant. Daarbij worden ook de contactgegevens van het OCMW en Infor GasElek doorgegeven¹²⁷.

Tabel 14a: Aantal actieve klassieke stroombegrenzers op 31/12 in het Vlaams Gewest, 2018 - 2024^{128 129}

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1.575	1.609	545	390	248	150	103

Tabel 14b: Aantal prepaidklanten dat het noodkrediet opgebruikte en terugvallen op minimale levering elektriciteit, 2022 - 2024¹³⁰

2022	2023	2024
15.324	23.342	25.037

Tabel 14c: Aantal actieve vermogensbegrenzers op 31/12 in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2023¹³¹

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
27.628	27.370	27.106	19.553	6.484	1.122	917

¹²⁶ [Ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, de ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegensretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de ordonnantie van 12 december 1991 houdende oprichting van begrotingsfondsen met het oog op de omzetting van richtlijn 2018/2001 en richtlijn 2019/944, B.S., 17 maart 2022, p. 20646.](#)

¹²⁷ SocialEnergie (2024). [Stroombegrenzer](#).

¹²⁸ VREG (2024). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023](#); VREG (2023). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2022](#); VREG (2022). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2021](#); VREG (2021). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2020](#); VREG (2020). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2019](#); VREG (2019). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2018](#).

¹²⁹ De autonome stroombegrenzers worden niet langer geplaatst. In het Vlaams gewest gebeurt de levering tegen 10A via de digitale meter. Aanvullend bij deze cijfers moet dus ook worden gekeken naar het aantal prepaidklanten dat het noodkrediet opgebruikte en zo langer dan één dag terugviel op de minimale levering elektriciteit (zie volgend tabel).

¹³⁰ Cijfers rechtstreeks verkregen bij de VREG.

¹³¹ Sibelga (2020). [Statistieken 2020](#); Sibelga (2021). [Statistieken 2021](#); Sibelga (2023). [Statistieken 2023](#).

Tabel 14d: Aantal actieve vermogensbegrenzers op 31/12 in het Waals Gewest, 2019 - 2023

2019	2020	2021	2022	2023
844	494	347	265	7.979

3.1.5. Aantal drops door leveranciers

Bron:

- Vlaams Gewest: [VREG](#) – jaarlijks
- Waals Gewest: [CWAPE](#) – jaarlijks

Een dropprocedure wil zeggen dat de leverancier op een bepaald moment stopt met uw leverancier te zijn wegens wanbetaling. Dit betekent niet dat de klant wordt afgesloten van elektriciteit en aardgas¹³².

Wanneer een klant in het **Vlaams Gewest** zijn energiefacturen niet betaalt, kan de commerciële leverancier het contract beëindigen. Dit mag pas na het versturen van een betalingsherinnering én een ingebrekestelling. Voor deze opzegging mogen geen kosten worden aangerekend. Na de opzegging krijgt de klant 45 dagen de tijd om een nieuwe leverancier te vinden. Lukt dat niet, dan neemt de distributienetbeheerder – in het Vlaams Gewest is dat Fluvius – de levering over in de rol van sociale leverancier. De overgangstermijn tussen de opzegging en de start van de sociale levering werd op 1 juli 2022 verkort van 60 naar 45 dagen.

Indien geen haalbaar afbetalingsplan kan worden afgesloten of als de klant het plan niet naleeft, volgt een rechtstreekse overdracht naar de netbeheerder. Sinds juli 2022 wordt daarbij automatisch de voorafbetalingsfunctie geactiveerd bij elektriciteitsafnemers met een digitale meter. Voor aardgas gebeurt dit pas 20 dagen na het uitblijven van betaling¹³³

Sinds 1 januari 2023 kunnen leveranciers in het **Waals Gewest** bij wanbetaling de vrederechter inschakelen om het contract met de klant te ontbinden – een belangrijke wijziging in de procedure bij wanbetaling van energiefacturen. Als een klant na een herinnering en ingebrekestelling zijn factuur niet betaalt of geen afbetalingsplan afspreekt, kan de leverancier de klant in gebreke stellen. Als de klant 30 dagen na de ingebrekestelling niet reageert, kan de leverancier aan de klant vragen of hij een digitale meter met geactiveerde voorafbetalingsfunctie wil. Als de klant akkoord gaat, dient de klant een aanvraag in bij de distributienetbeheerder om de meter te laten plaatsen¹³⁴.

Sinds de wijziging is het verboden de energievoorziening af te sluiten wanneer een klant het voorafbetalingssysteem weigert of afwezig is bij de twee pogingen van de distributienetbeheerder om het

¹³² Vlaanderen.be (s.d.). [Opzeggbrief van leverancier: contract zal worden stopgezet](#).

¹³³ VREG (2024). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023](#).

¹³⁴ Informatie rechtstreeks verkregen van CWaPE.

systeem te plaatsen. Als de klant al een digitale meter met voorafbetalingsfunctie heeft, kan de activering op afstand gebeuren. In zulke gevallen moet de leverancier zich tot de vrederechter wenden¹³⁵.

Bij beschermde klanten kan de commerciële leverancier geen voorafbetalingssysteem activeren, maar moet hij een ‘drop’-aanvraag bij de distributienetbeheerder indienen, die de klant dan verder belevert tegen het sociaal tarief. Sociale leveranciers en leveranciers, die geen contract met de klant hebben, kunnen ook een verzoek indienen bij de vrederechter om de levering te beëindigen, bijvoorbeeld als de klant het voorafbetalingssysteem weigert of zijn beschermde status verliest.¹³⁶

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bestaat er geen dropprocedure, maar wordt er meteen over gegaan tot afsluitingen (zie 3.1.6).

Tabel 15a: Aantal effectieve drops, elektriciteit, Vlaams Gewest, 2018 - 2023¹³⁷

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
42.953	38.803	27.981	27.198	34.797	41.356	41.495

Tabel 15b: Aantal effectieve drops, aardgas, Vlaams Gewest, 2018 - 2023¹³⁸

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
28.941	28.453	20.669	17.846	27.074	31.950	32.226

Tabel 15c: Aantal drops, Waals Gewest, 2018 - 2024¹³⁹

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
8.500	10.500	10.000	10.500	5.000	3.000	3.000

¹³⁵ Informatie rechtstreeks verkregen van CWaPE.

¹³⁶ CWaPE (2023). *Rapport annuel spécifique 2023 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau*.

¹³⁷ VREG (2023). *Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2022*; VREG (2024). *Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023*; VREG (2020). *Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers in het kader van de sociale openbaredienstverplichtingen 2019*; VREG (2021). *Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers in het kader van de sociale openbaredienstverplichtingen 2020*; VREG (2019). *Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers in het kader van de sociale openbaredienstverplichtingen 2018*.

¹³⁸ *Ibidem*.

¹³⁹ Het gaat hier om het aantal huishoudens dat door de commerciële leveranciers werd ‘gedropt’ en terechtkomt bij de distributienetbeheerder. Deze cijfers zijn afgeleid uit een grafiek van CWaPE, en zijn geen precieze aantallen.

Commentaren

- Wanneer iemand in de dropprocedure terechtkomt, kunnen de energiekosten hoger worden door administratieve kosten op achterstallige betalingen. Dit verhoogt de financiële druk, wat voor gezinnen in armoede nog moeilijker te dragen is. De kans is groot dat ze hun energieverbruik nog meer moeten beperken, wat hun levenskwaliteit negatief beïnvloedt.
- Als gevolg van een dropprocedure kan een huishouden uiteindelijk worden overgezet naar een andere (duurdere) leverancier of een prepaid-systeem, wat kan leiden tot hogere facturen.
- Hoewel een dropprocedure niet noodzakelijk leidt tot onmiddellijke afsluiting, kan het wel leiden tot beperkende maatregelen zoals het overgaan naar een prepaid meter of het opleggen van strengere betalingsvoorwaarden. In extreme gevallen kunnen deze beperkingen de toegang tot basisvoorzieningen zoals verwarming negatief beïnvloeden. Dit kan voor kwetsbare groepen in crisissituaties ernstige gevolgen hebben.

3.1.6. Aantal afsluitingen bij betalingsmoeilijkheden

Bron:

- Vlaams Gewest: [VREG](#) – jaarlijks
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: [Brugel](#) – jaarlijks
- Waals Gewest: [CWAPE](#) – jaarlijks

Dit betreft het aantal afsluitingen na een positief LAC-advies (Wallonië: *CLE*) of na een beslissing van de vrederechter. Jaarlijks worden in de (sociale) rapporten voor het Vlaams Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest energiecijfers gepubliceerd over het aantal afsluitingen. Deze rapporten worden uitgegeven door respectievelijk VREG, Brugel en CWAPE.

In het **Vlaams Gewest** focust de VREG in haar rapporten onder andere op het aantal afsluitingen van elektriciteit na een positief advies van de Lokale Adviescommissie (LAC). Deze afsluitingen houden meestal verband met betalingsproblemen. Om kwetsbare gezinnen te beschermen, geldt er sinds juli 2024 een algemeen verbod op afsluitingen tijdens de winterperiode, van 1 december tot 1 april. In uitzonderlijke situaties kan dat verbod worden uitgebreid. Zo werd het tijdens de energiecrisis in 2022 verlengd: van 1 november 2022 tot en met 30 april 2023 mochten gezinnen tijdelijk niet worden afgesloten van energie¹⁴⁰.

Volgens het Energiedecreet kan de distributienetbeheerder in bepaalde gevallen de klant afsluiten van energie, bijvoorbeeld bij onveilige situaties, fraude, leegstand of verhuis, en dit zonder voorafgaand advies van de Lokale Adviescommissie (LAC). In andere gevallen is een positief LAC-advies nodig, bijvoorbeeld wanneer de klant geen toegang verleent tot de woning of digitale meter, geen nieuwe leverancier heeft binnen 90 dagen na contractbeëindiging, of een afbetalingsplan weigert of niet naleeft¹⁴¹.

In het **Waals Gewest** zijn er in 2023 enkele belangrijke wijzigingen gebeurd in de regelgeving rond het afsluiten van elektriciteit en gas. Op 17 februari 2022 heeft het Waals Parlement een decreet aangenomen dat de artikelen 2, 33bis/1, 34 en 35 van het elektriciteitsdecreet wijzigt en de artikelen 33bis/3 en 33bis/4 toevoegt. Later, op 6 oktober 2022, heeft het Waals Parlement een decreet goedgekeurd dat het gasdecreet wijzigt dat vergelijkbaar is met het zogenaamde “vrederechter-elektriciteitsdecreet”. Beide ‘vrederechter-decreten’ brengen belangrijke wijzigingen aan in de procedure bij wanbetaling van elektriciteits- en gasrekeningen in Wallonië. Beide decreten zijn op 1 januari 2023 in werking getreden.

Het doel van deze maatregelen is in de eerste plaats om consumenten beter te informeren over welke hulp ze kunnen krijgen als ze moeite hebben om hun energiefacturen te betalen. Daarnaast voorzien de maatregelen in een verplichte tussenkomst van de vrederechter alvorens tot een afsluiting van de elektriciteits- of gasvoorziening kan worden overgegaan. Vóór de inwerkingtreding van deze decreten werd de energievoorziening stopgezet indien de betrokkene weigerde op voorhand te betalen, al dan niet via een budgetmeter. Indien er geen reactie kwam van de *CLE* (de lokale adviescommissie in Wallonië), volgde automatisch een afsluiting.

¹⁴⁰ VREG (2024). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023](#).

¹⁴¹ Artikel 6.1.2 §1 van het decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid.

Op het gebied van elektriciteit, bepaalt het decreet ook dat de minimale gegarandeerde levering voor beschermde klanten automatisch wordt geactiveerd met een budgetmeter. Daarnaast voorzien ze ook in een verbod op afsluiting tijdens de winterperiode (van 1 november tot 31 maart).

Daarnaast zijn er sinds 1 januari 2023 strengere voorwaarden van toepassing op het afsluiten van de energievoorziening. Door nieuwe regelgeving, de zogenaamde 'vrederechterdecreten', zijn bepaalde afsluitingen die voordien nog toegestaan waren, voortaan verboden. Zo mag de distributienetbeheerder geen afsluiting meer uitvoeren wanneer een klant weigert of niet aanwezig is bij een poging tot de installatie van de voorafbetalingsfunctie. Ook mag er geen afsluiting meer plaatsvinden bij het verlies van het statuut van beschermde klant, indien de betrokkene niet reageert op oproepen van het OCMW of de distributienetbeheerder om een nieuwe leverancier te zoeken. In beide gevallen moet voortaan een verzoek tot contractbeëindiging of afsluiting worden ingediend bij de vrederechter.

Sinds begin 2023 kunnen leveranciers in geval van wanbetaling dus rechtstreeks naar de vrederechter stappen om de beëindiging van het energiecontract te vragen. Wanneer de rechter die vraag goedkeurt, kan hij tevens oordelen dat de klant mag worden afgesloten indien die niet reageert op het vonnis. Afsluitingen op basis van een rechterlijke beslissing worden binnen de energiemarkt aangeduid als *cut-off*. In 2023 heeft zich geen enkele afsluiting via een *cut-off* voorgedaan. Ook sociale leveranciers en leveranciers zonder contractuele band met hun klanten (zogeheten 'leveranciers X') kunnen in bepaalde gevallen een afsluitingsaanvraag indienen, bijvoorbeeld wanneer een klant weigert over te schakelen op een systeem van voorafbetaling of wanneer hij zijn beschermingsstatuut verliest. Bovendien kunnen klanten met een prepaid-meter geconfronteerd worden met een automatische afsluiting (*autocoupure*) van de elektriciteits- of gaslevering wanneer hun (nood)krediet op is. Dit gebeurt wanneer ze tijdelijk niet in staat zijn hun fysieke kaart of digitaal account op te laden.

Volgens de **Brusselse** wetgeving mag de levering van gas en elektriciteit aan huishoudelijke klanten alleen worden stopgezet na een beslissing van de vrederechter. Toch kan netbeheerder Sibelga in bepaalde gevallen genoodzaakt zijn om een aansluiting af te sluiten. Dat gebeurt bijvoorbeeld wanneer de energieleverancier het contract niet verlengt en de klant geen nieuw leveringscontract met een andere leverancier afsluit. Er werden in 2021 terug afsluitingen uitgevoerd, na onderbrekingen tijdens de coronapandemie in 2020¹⁴².

In de Elektriciteits en de Gasordonnantie¹⁴³ geldt ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een verbod op energieafsluitingen tijdens de winterperiode, die loopt van 1 oktober tot 31 maart. Daarnaast bestaat er een extra beschermingsmaatregel voor kwetsbare klanten: vanaf de eerste ingebrekestelling kunnen beschermde klanten beschermd worden tegen afsluiting van hun energievoorziening.

¹⁴² Brugel (2022). *Jaarlijkverslag 2022 - Rechten van de huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten*.

¹⁴³ [Ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegensretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, B.S., 20 september 2018, p. 73085.](#)

Het is van belang om te onthouden dat deze decreten hun intrede deden in een marktsituatie die nog sterk beïnvloed werd door de stijgende energieprijzen in 2022 en het begin van 2023. Als gevolg daarvan was er een aanzienlijke toename van betalingsmoeilijkheden en een hogere schuldenlast.¹⁴⁴

Tabel 16a: Aantal afsluitingen elektriciteit na positief LAC-advies, Vlaams Gewest, 2018 - 2024¹⁴⁵

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1.642	881	213	390	663	774	1.590

Tabel 16b: Aantal afsluitingen aardgas na positief LAC-advies, Vlaams Gewest, 2018 - 2024¹⁴⁶

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1.504	801	141	257	539	645	1.187

Tabel 16c: Aantal afsluitingen na beslissing van de vrederechter elektriciteit en aardgas, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2023¹⁴⁷

2018	2019	2020	2021	2022	2023
970	904	0	1.434	525	628

¹⁴⁴ CWaPE (2024). *Evaluation des décrets juge de paix*.

¹⁴⁵ VREG (2024). *Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023*; VREG (2023). *Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2022*; VREG (2022). *Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2021*; VREG (2021). *Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2020*; VREG (2020). *Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2019*; VREG (2019). *Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2018*.

¹⁴⁶ *Ibidem*.

¹⁴⁷ Brugel (2024). *Jaarverslag 2023. Rechten van de huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten*.

Tabel 16d: Aantal afsluitingen elektriciteit, Waals Gewest, 2018 - 2023¹⁴⁸

2018	2019	2020	2021	2022	2023
4.626	4.071	2.263	1.091	1.952	0

Tabel 16e: Aantal afsluitingen aardgas, Waals Gewest, 2018 - 2023¹⁴⁹

2018	2019	2020	2021	2022	2023
2.821	2.454	1.486	1.092	1.102	0

Commentaren

- In Vlaanderen hebben de stijgingen twee oorzaken. Enerzijds komen ze door de betalingsproblemen die huishoudens ervaren met hun energiefacturen. Anderzijds vinden afsluitingen ook plaats omdat huishoudens weigeren een digitale meter te laten plaatsen¹⁵⁰.
- De procedure in het Waals Gewest is grondig gewijzigd sinds 2023. Een vergelijking tussen de cijfers van 2022 en 2023 is niet zinvol, aangezien er sinds 2023 geen afsluiting van een klant meer mag plaatsvinden zonder voorafgaande tussenkomst van de vrederechter — iets wat voorheen niet verplicht was¹⁵¹.
- Het is interessant om de bedragen van de energiefacturen op te nemen en de verhouding tussen de facturen en het inkomen van de huishoudens. Tijdens de energiecrisis is de kost voor huishoudens – in verhouding met hun inkomen - namelijk sterk gestegen¹⁵².

¹⁴⁸ Van 2018 – 2022 gaat het om afsluitingen wegens weigering van plaatsing van budgetmeter. Sinds 2023 gebeurt een afsluiting enkel na beslissing van de vrederechter, waardoor cijfers dus niet vergelijkbaar zijn; CWaPE (2018). [Rapport annuel spécifique 2018 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2019). [Rapport annuel spécifique 2020 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2020). [Rapport annuel spécifique 2020 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2021). [Rapport annuel spécifique 2022 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2022). [Rapport annuel spécifique 2022 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#); CWaPE (2023). [Rapport annuel spécifique 2023 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau](#).

¹⁴⁹ *Ibidem*.

¹⁵⁰ VREG (2024). [Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023](#).

¹⁵¹ Verslag overleggroep 3 april 2025.

¹⁵² Verslag overleggroep 3 april 2025.

3.1.7. De onmogelijkheid om de woning degelijk te verwarmen (omwille van financiële redenen)

Bron: [Statbel](#) – jaarlijks

Het gaat om gegevens die verzameld worden via de jaarlijkse EU-SILC enquêtes, die het percentage van mensen weergeven die aangeven niet in staat te zijn hun woning adequaat te verwarmen (om financiële redenen). Ze zijn beschikbaar op basis van verschillende variabelen zoals inkomenskwintiel, woningstatus, opleidingsniveau, beroepsstatus, huishoudenstype, regio, enzovoort.

Tabel 17: Aantal mensen per inkomenskwintiel dat niet in staat is om de woning degelijk te verwarmen, België, 2019 - 2024¹⁵³

Inkomens- kwintiel	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1 ^{ste} kwintiel	11,7 %	12,3 %	10,2 %	11,9 %	13,1 %	10,7 %
2 ^{de} kwintiel	4,5 %	5,2 %	3,7 %	6,5 %	8,6 %	6,9 %
3 ^{de} kwintiel	2,0 %	1,4 %	2,1 %	3,7 %	3,9 %	4,0 %
4 ^{de} kwintiel	1,2 %	1,0 %	1,2 %	2,8 %	2,2 %	1,4 %
5 ^{de} kwintiel	0,3 %	0,7 %	0,4 %	0,8 %	1,8 %	1,5 %

Commentaren

- Inkomenskwintielen en socio-economische variabelen worden weergegeven.
- Het gaat hier om een enquête-indicator, wat een ander beeld van energiearmoede geeft, aangezien het om een zelfgerapporteerde indicator gaat. Deze indicator toont vooral hoe mensen energiearmoede zelf ervaren. Ze vormt dan ook een aanvulling op de hierboven gepresenteerde administratieve gegevens.

¹⁵³ Statbel (2025). [Materiële en sociale deprivatie](#); Geen absolute cijfers beschikbaar.

3.2. Water

De procedure wegens wanbetaling in het **Vlaams Gewest** start wanneer een klant zijn drinkwaterfactuur niet betaalt binnen de voorziene termijn en daarop een betalingsherinnering ontvangt. De klant heeft op dat moment nog de mogelijkheid om uitstel van betaling aan te vragen. Als de klant niet reageert op deze herinnering, dan volgt een *ingebrekestelling* die per aangetekende brief wordt verstuurd. Vervolgens kan de klant een afbetalingsplan overeenkomen met het waterbedrijf, via het OCMW of met hulp van een erkende dienst voor schuldbemiddeling. Als de klant ook na de ingebrekestelling niet reageert, of zich niet aan het afgesproken afbetalingsplan houdt, heeft het waterbedrijf twee opties: een gerechtelijke procedure opstarten om de schuld te innen of een aanvraag indienen bij de Lokale Adviescommissie (LAC).

De Lokale Adviescommissie (LAC) kan een gespreid *afbetalingsplan* opleggen om te voorkomen dat de watertoevoer wordt beperkt of volledig afgesloten. Als de klant de werking van de debietbegrenzer verstoort of manipuleert, geen afbetalingsregeling opstart binnen zes maanden na de plaatsing van de begrenzer, zich niet aan het afbetalingsplan houdt, of zijn waterverbruik niet betaalt nadat de begrenzer is geïnstalleerd, dan mag de watermaatschappij een aanvraag tot afsluiting indienen bij de LAC. Ook in andere gevallen kan een afsluitingsaanvraag worden ingediend, bijvoorbeeld wanneer de klant weigert toegang te geven tot de watermeter.¹⁵⁴

In het **Waals Gewest** moet de watermaatschappij een betalingstermijn van minstens 15 kalenderdagen geven vanaf de datum waarop de factuur is opgemaakt. Als de klant binnen die termijn niet betaalt, stuurt de maatschappij een betalingsherinnering. Die herinnering mag pas vanaf dag 30 na de factuurdatum verstuurd worden en geeft een nieuwe betalingstermijn van minimaal 10 kalenderdagen, te rekenen vanaf de verzenddatum van de herinnering. Wordt de factuur ook daarna niet betaald, dan volgt een *ingebrekestelling*. Wanneer een klant niet op tijd betaalt, kunnen zijn gegevens - tenzij hij daar bezwaar tegen maakt - doorgestuurd worden naar het OCMW. Klanten in betalingsproblemen kunnen via het OCMW hulp vragen uit het Sociaal Waterfonds. Aan het einde van deze procedure kan de watermaatschappij de klant via de rechter vragen om de openstaande factuur te betalen, of een debietbegrenzer plaatsen¹⁵⁵. Waterleveranciers hanteren een vaste procedure om onbetaalde rekeningen te innen. Op verzoek van de klant kunnen ze ook een *afbetalingsplan* aanbieden¹⁵⁶.

Wanneer de jaarlijkse factuur in het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** niet binnen 30 dagen wordt betaald, stuurt VIVAQUA een herinnering, met een administratieve kost. Als de klant binnen twee weken geen actie onderneemt, volgt een *ingebrekestelling* via een aangetekende brief. Die geeft een nieuwe betalingstermijn van 15 dagen met een bijkomende kost van 10 euro. De klant heeft vanaf dat moment 10 dagen de tijd om bezwaar in te dienen, om te voorkomen dat VIVAQUA het OCMW op de hoogte brengt van de betalingsachterstand. Wanneer er geen bezwaar is en de betaling uitblijft, wordt het OCMW geïnformeerd. Het OCMW krijgt vervolgens twee maanden om contact op te nemen met de betrokkene en eventueel ondersteuning te bieden, bijvoorbeeld via het Sociaal Fonds. Als die termijn verstrijkt zonder oplossing, wordt het dossier doorgestuurd naar het incassobureau Eurofides voor verdere invordering.

¹⁵⁴ Koning Boudewijnstichting (2023). [Barometer Waterarmoede. Analyse en interpretatie van de resultaten voor 2021](#).

¹⁵⁵ *Ibidem*.

¹⁵⁶ AQUAWAL (s.d.). [Recouvrement et factures impayées](#).

Klanten met betalingsproblemen kunnen een *afbetalingsplan* krijgen¹⁵⁷. Deze procedure wordt eveneens aangevuld door drie extra sms-berichten die klanten met een gsm-nummer ontvangen na de verzending van de factuur. De huidige procedure ziet er als volgt uit:

- SMS 1: 25 dagen
- SMS 2: 35 dagen
- Herinnering: 46 dagen
- SMS 3: 60 dagen
- Ingebrekestelling: 71 dagen
- Kennisgeving aan het OCMW: 86 dagen

Sinds 31 oktober 2019 heeft er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen enkele afsluiting wegens wanbetaling meer plaatsgevonden. In maart 2020 heeft VIVAQUA namelijk een moratorium op dergelijke afsluitingen ingesteld vanwege de COVID-19-epidemie. Deze maatregel bleef van kracht tot januari 2022, toen de ordonnantie van 24/12/2021 in werking trad, die definitief een verbod instelde op afsluitingen van de waterlevering in geval van onbetaalde facturen¹⁵⁸.

3.2.1. Aantal ingebrekestellingen

Bron:

- Vlaams Gewest: [Vlaamse Milieumaatschappij](#) – jaarlijks
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: VIVAQUA – jaarlijks
- Waals Gewest: AQUAWAL – jaarlijks

Een ingebrekestelling wordt verstuurd wanneer de klant niet reageert op de herinneringsbrief en dient als een duidelijke aanwijzing voor betalingsachterstand¹⁵⁹.

Tabel 18a: Aantal klanten met minstens één ingebrekestelling, Vlaams Gewest, 2018 - 2023¹⁶⁰

2018	2019	2020	2021	2022	2023
234.069	228.052	253.961	258.105	256.003	239.956

¹⁵⁷ *Ibidem*.

¹⁵⁸ [Ordonnantie van 24 december 2021 tot wijziging van sommige bepalingen van de ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid en de ordonnantie van 8 september 1994 tot regeling van de drinkwatervoorziening via het waterleidingnet in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om sociale maatregelen op te nemen](#), B.S., 17 januari 2022, p. 43644.

¹⁵⁹ Vlaamse Milieumaatschappij (2023). [Statistieken toepassing algemeen waterverkoopreglement 2023](#).

¹⁶⁰ Vlaamse Milieumaatschappij (2023). [Statistieken toepassing algemeen waterverkoopreglement 2023](#); Door de implementatie van een nieuw ERP-softwarepakket verstuurd PIDPA in 2023 aanzienlijk minder ingebrekestellingen.

Tabel 18b: Aantal klanten met minstens één ingebrekestelling, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2024¹⁶¹

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
51.813	58.446	52.946	Geen gegevens beschikbaar	0	63.963	88.027

Tabel 18c: Aantal klanten met minstens één ingebrekestelling, Waals Gewest, 2018 - 2023¹⁶²

2018	2019	2020	2021	2022	2023
562.297					543.781

3.2.2. Aantal afbetalingsplannen

Bron:

- Vlaams Gewest: [Vlaamse Milieumaatschappij](#) – jaarlijks
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: VIVAQUA – jaarlijks
- Waals Gewest: AQUAWAL – jaarlijks

Het aantal afbetalingsplannen wordt jaarlijks gepubliceerd in rapporten uitgegeven door de Vlaamse Milieumaatschappij, VIVAQUA, en AQUAWAL. Deze rapporten bieden gedetailleerde informatie over het aantal afgesloten afbetalingsplannen, de bedragen, de duur van de betalingen en de mate van naleving door de klanten.

De cijfers voor het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn door het Steunpunt tot bestrijding van armoede opgevraagd.

Tabel 19a: Aantal door de LAC opgelegde afbetalingsplannen, Vlaams Gewest, 2018 - 2023¹⁶³

2018	2019	2020	2021	2022	2023
13.015	12.508	8.848	8.836	8.916	8.676

¹⁶¹ In 2022 werd geen ingebrekestelling verstuurd vanwege IT-problemen in verband met de overgang naar nieuwe software. Om dezelfde reden zijn er geen gegevens beschikbaar voor 2021.

¹⁶² De cijfers voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn door het Steunpunt tot bestrijding van armoede opgevraagd.

¹⁶³ Vlaamse Milieumaatschappij (2023). [Statistieken toepassing algemeen waterverkoopreglement 2023](#); Vlaamse Milieumaatschappij (2022). [Statistieken toepassing algemeen waterverkoopreglement 2022](#).

Tabel 19b: Aantal toegestane afbetalingsplannen, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2024^{164 165}

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
31.025	30.659	29.618	27.189	7.845	26.907	29.742

Tabel 19c: Aantal toegestane afbetalingsplannen door de Société Wallonne des Eaux (SWDE), Waals Gewest, 2018 - 2023¹⁶⁶

2018	2019	2020	2021	2022	2023
46.327	38.954	40.442	36.728	30.440	30.912

Tabel 19d: Aantal toegestane afbetalingsplannen door vier belangrijkste watermaatschappijen, Waals Gewest, 2018 - 2023¹⁶⁷

2018	2019	2020	2021	2022	2023
92.493	81.718	82.000		72.616	70.997

Commentaren

- VMM spreekt van het aantal opgelegde afbetalingsplannen, VIVAQUA en AQUAWAL spreken van aantal toegestane afbetalingsplannen.

¹⁶⁴ Cijfers verkregen van VIVAQUA.

¹⁶⁵ De facturatie in 2022 werd sterk verstoord door informaticaproblemen, wat de lage vraag naar afbetalingsplannen in dat jaar verklaart.

¹⁶⁶ Cijfers verkregen van AQUAWAL.

¹⁶⁷ Cijfers verkregen van AQUAWAL; De vier grote waterdistributeurs in Wallonië zijn: Société Wallonne des Eaux, Compagnie Intercommunale Liégeoise des Eaux, Intercommunale du Brabant Wallon en Intercommunale Namuroise de Services Publics.

3.2.3. Aantal afsluitingen bij betalingsmoeilijkheden

Bron:

- Vlaams Gewest: [Vlaamse Milieumaatschappij](#) – jaarlijks
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: VIVAQUA – jaarlijks
- Waals Gewest: AQUAWAL – jaarlijks

Tabel 20a: Aantal afsluitingen bij betalingsmoeilijkheden, Vlaams Gewest, 2018 - 2023¹⁶⁸

2018	2019	2020	2021	2022	2023
682	1.036	0	8	127	269

Tabel 20b: Aantal afsluitingen bij betalingsmoeilijkheden, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2023¹⁶⁹

2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.014	891	0	0	0	0

Tabel 20c: Aantal afsluitingen bij betalingsmoeilijkheden, Waals Gewest, 2018 – 2024¹⁷⁰

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
339	210	0	0	53	70	70

¹⁶⁸ Vlaamse Milieumaatschappij (2023). [Statistieken toepassing algemeen waterverkoopreglement 2023](#); Vlaamse Milieumaatschappij (2022). [Statistieken toepassing algemeen waterverkoopreglement 2022](#).

¹⁶⁹ Cijfers verkregen van VIVAQUA; Het aantal afsluitingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wegens wanbetaling zijn sinds 2020 afgeschaft.

¹⁷⁰ Cijfers verkregen van AQUAWAL; Het aantal afsluitingen wegens wanbetaling zijn opgeschort in 2020 en 2021.

3.2.4. Aantal debietbegrenzers

Bron:

- Vlaams Gewest: [Vlaamse Milieumaatschappij](#) – jaarlijks
- Waals Gewest: AQUAWAL – jaarlijks

In het **Vlaams Gewest** bestaat sinds 2020 de mogelijkheid om het debiet van een watermeter te beperken tot 50 liter per uur. De operator kan hiervoor een aanvraag indienen. Deze maatregel biedt een alternatief voor een volledige afsluiting van de watertoevoer: mensen behouden toegang tot water, ook bij betalingsproblemen, zij het een minimale hoeveelheid. Het is vergelijkbaar met hoe de elektriciteit bij wanbetaling beperkt wordt tot 10 ampère. De installatie van de debietbegrenzer gebeurt meestal door een technicus van het waterbedrijf. Als er een digitale watermeter geïnstalleerd is, kan de beperking ook op afstand worden geactiveerd. De Lokale Adviescommissie (LAC) kan een gespreid afbetalingsplan opleggen om te vermijden dat de klant te maken krijgt met een debietbeperking of volledige afsluiting van de watertoevoer. Als de klant de debietbegrenzer saboteert of probeert te manipuleren, dan kan de watermaatschappij een afsluitingsaanvraag indienen bij de LAC¹⁷¹.

In het **Waals Gewest** mag de waterdistributeur op eigen initiatief handelen en hoeft hij daarvoor geen toestemming van de rechter te vragen. Voor hij een debietbegrenzer plaatst, moet hij de klant per brief op de hoogte stellen van het mogelijke risico daarop, en ook het OCMW informeren. Als er binnen die periode geen regeling wordt getroffen om de openstaande schuld te betalen, mag de distributeur de debietbegrenzer installeren, maar pas na minstens 30 kalenderdagen vanaf de verzenddatum van de brief. De klant moet duidelijk geïnformeerd worden over de beslissing en de manier waarop de maatregel zal worden uitgevoerd. Zodra de schuld volledig is afgelost, moet de distributeur de begrenzer binnen zeven kalenderdagen verwijderen¹⁷².

Het Waals Gewest introduceerde dit systeem in 2015, maar tussen april en augustus 2020 werd de installatie van nieuwe begrenzers verboden vanwege de coronapandemie. In het Vlaams Gewest was debietbegrenzing van 20 maart 2020 tot 17 juli 2020 en van 30 oktober 2020 tot 30 mei 2021 niet mogelijk vanwege de pandemie. Het systeem van debietbegrenzers wordt niet toegepast in het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest**¹⁷³.

Tabel 21a: Aantal debietbegrenzers, Vlaams Gewest, 2020 - 2023¹⁷⁴

2020	2021	2022	2023
70	777	1.237	1.652

¹⁷¹ *Ibidem*.

¹⁷² *Ibidem*.

¹⁷³ Koning Boudewijnstichting (2023). [Barometer Waterarmoede. Analyse en interpretatie van de resultaten voor 2021](#).

¹⁷⁴ Vlaamse Milieumaatschappij (2023). [Statistieken toepassing algemeen waterverkoopreglement 2023](#); Vlaamse Milieumaatschappij (2022). [Statistieken toepassing algemeen waterverkoopreglement 2022](#).

Tabel 21b: Aantal debietbegrenzers, Waals Gewest, 2020 - 2023¹⁷⁵

2019	2020	2021	2022	2023
1.716	1.100	0	0	2

Commentaren

- Een debietbegrenzer kan ervoor zorgen dat huishoudens met een laag inkomen niet voldoende water hebben voor hun basisbehoeften. Dit kan de gezondheid en het welzijn van kwetsbare groepen in gevaar brengen.
- In gezinnen met een debietbegrenzer kan de beperking van het waterverbruik een extra last betekenen. Als het verbruik wordt verlaagd tot een punt waar de basisbehoeften niet meer kunnen worden vervuld, kan dit leiden tot grotere problemen op lange termijn, zoals gezondheidskosten of de noodzaak om alternatieve (mogelijk duurdere) waterbronnen te vinden. Dit kan de armoedeval verergeren, waarbij gezinnen die al in financiële problemen verkeren nog verder in de schulden raken.

¹⁷⁵ Koning Boudewijnstichting (2023). [Barometer Waterarmoede. Analyse en interpretatie van de resultaten voor 2021](#); De cijfers zijn aangevuld door AQUAWAL.

4. Zorg en Welzijn

4.1. Algemene levenstevredenheid¹⁷⁶

Bron: [Statbel](#) – per kwartaal

De driemaandelijke monitoring van de levensomstandigheden, met name de algemene levenstevredenheid onder de Belgische bevolking, wordt uitgevoerd via de EU-SILC-enquête van Statbel. De verzamelde gegevens omvatten informatie over de regio, geslacht, leeftijd, activiteitenstatus (zelfgedefinieerd), hoofdberoep, opleidingsniveau, huishoudgrootte, type huishouden en inkomenskwintiel.

De onderstaande cijfers zijn gespecificeerd naar inkomenskwintiel en gewest. De cijfers bieden een inzicht over de algemene levenstevredenheid, van 0 tot 10 waarbij 0 staat voor helemaal niet tevreden en 10 voor geheel tevreden¹⁷⁷.

Tabel 22a: Algemene levenstevredenheid per kwartaal, België, 2021 - 2024¹⁷⁸

2021		2022				2023				2024			
Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
0-5: 8,7 %	0-5: 10,2 %	0-5: 10,2 %	0-5: 8,2 %	0-5: 11,2 %	0-5: 10,8 %	0-5: 9,7 %	0-5: 9,9 %	0-5: 9,6 %	0-5: 10,7 %	0-5: 9,9 %	0-5: 9,3 %	0-5: 8,5 %	0-5: 9,2%
6-7: 34,2 %	6-7: 37,9 %	6-7: 35,5 %	6-7: 37,7 %	6-7: 35,4 %	6-7: 37,1 %	6-7: 35,6 %	6-7: 34,6 %	6-7: 35,9 %	6-7: 36,4 %	6-7: 36,2 %	6-7: 35,8 %	6-7: 37,1 %	6-7: 35,8 %
8-10: 57,1 %	8-10: 52,0 %	8-10: 54,2 %	8-10: 54,1 %	8-10: 53,4 %	8-10: 52,1 %	8-10: 54,7 %	8-10: 55,5 %	8-10: 54,5 %	8-10: 52,9 %	8-10: 53,9 %	8-10: 54,9 %	8-10: 54,5 %	8-10: 55,0 %

¹⁷⁶ De monitoring van levenstevredenheid wordt stopgezet aangezien de covid-crisis voorbij is.

¹⁷⁷ Statbel (2024). [Monitoring van levensomstandigheden](#).

¹⁷⁸ Statbel (2024). [Monitoring van levensomstandigheden](#).

Tabel 22b: Algemene levenstevredenheid per kwartaal, Vlaams Gewest, 2021 - 2024¹⁷⁹

2021		2022				2023				2024			
Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
0-5: 5,2 %	0-5: 8,7 %	0-5: 7,3 %	0-5: 5,7 %	0-5: 8,0 %	0-5: 7,6 %	0-5: 6,9 %	0-5: 7,6 %	0-5: 6,9 %	0-5: 8,3 %	0-5: 8,0 %	0-5: 7,0 %	0-5: 6,5 %	0-5: 7,8%
6-7: 34,2 %	6-7: 35,6 %	6-7: 33,9 %	6-7: 35,1 %	6-7: 33,1 %	6-7: 34,4 %	6-7: 35,4 %	6-7: 32,3 %	6-7: 35,6 %	6-7: 33 %	6-7: 35,4 %	6-7: 33,2 %	6-7: 36 %	6-7: 32,1 %
8-10: 60,6 %	8-10: 55,7 %	8-10: 58,8 %	8-10: 59,1 %	8-10: 58,9 %	8-10: 58,0 %	8-10: 55,8 %	8-10: 60 %	8-10: 57,6 %	8-10: 58,7 %	8-10: 55,6 %	8-10: 55,8 %	8-10: 57,5 %	8-10: 60,0 %

Tabel 22c: Algemene levenstevredenheid per kwartaal, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2021 - 2024¹⁸⁰

2021		2022				2023				2024			
Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
0-5: 12,1 %	0-5: 12,5 %	0-5: 9,4 %	0-5: 13,5 %	0-5: 14,0 %	0-5: 14,7 %	0-5: 12,6 %	0-5: 12,1 %	0-5: 14,5 %	0-5: 12,9 %	0-5: 11,2 %	0-5: 11,0 %	0-5: 11,9 %	0-5: 9,0%
6-7: 36,5 %	6-7: 34,9 %	6-7: 43,2 %	6-7: 36,8 %	6-7: 34,6 %	6-7: 41,6 %	6-7: 35,5 %	6-7: 40,0 %	6-7: 36,3 %	6-7: 44,5 %	6-7: 36 %	6-7: 37,5 %	6-7: 39,9 %	6-7: 34,4 %
8-10: 51,4 %	8-10: 52,6 %	8-10: 47,4 %	8-10: 49,6 %	8-10: 51,4 %	8-10: 43,7 %	8-10: 51,9 %	8-10: 47,9 %	8-10: 49,3 %	8-10: 42,6 %	8-10: 52,8 %	8-10: 51,5 %	8-10: 46,2 %	8-10: 56,6 %

¹⁷⁹ Ibidem.

¹⁸⁰ Ibidem.

Tabel 22d: Algemene levenstevredenheid per kwartaal, Waals Gewest, 2021 - 2024¹⁸¹

2021		2022				2023				2024			
Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4
0-5: 13,8 %	0-5: 12,1 %	0-5: 15,7 %	0-5: 11,1 %	0-5: 15,9 %	0-5: 15,3 %	0-5: 13,9 %	0-5: 13,5 %	0-5: 12,8 %	0-5: 14,4 %	0-5: 13 %	0-5: 13,1 %	0-5: 11,0 %	0-5: 11,9 %
6-7: 33,4 %	6-7: 43,0 %	6-7: 35,9 %	6-7: 42,6 %	6-7: 39,9 %	6-7: 40,4 %	6-7: 39,7 %	6-7: 36,9 %	6-7: 36,3 %	6-7: 35,9 %	6-7: 37,7 %	6-7: 40,1 %	6-7: 38,0 %	6-7: 43,2 %
8-10: 52,8 %	8-10: 44,9 %	8-10: 46,4 %	8-10: 46,3 %	8-10: 44,2 %	8-10: 44,3 %	8-10: 46,5 %	8-10: 49,5 %	8-10: 50,9 %	8-10: 45,7 %	8-10: 49,3 %	8-10: 46,8 %	8-10: 51,1 %	8-10: 45,6 %

Commentaren

- Socio-economische variabelen zijn gedocumenteerd: regio, geslacht, leeftijd, activiteitenstatus (zelfgedefinieerd), het hoofdberoep, het onderwijsniveau, de huishoudgrootte, het huishoudtype en het inkomenskwintiel.
- Indicator geeft een indicatie op het algemene (mentale) welzijn van de bevolking.
- Psychische problemen komen vaak voor in het vragenlijstonderzoek van schuldbemiddelingsdiensten¹⁸².
- Personen met een armoederisico en personen in armoede kampen vaker met een slechter mentaal welbevinden¹⁸³. Bovendien werden zij vaak bijzonder hard getroffen door de crisis en verslechterde hun welbevinden hierdoor. Het is van belang om de impact van een crisis zoals de COVID-19-pandemie op het welbevinden op lange termijn na te gaan en daarbij ook rekening te houden met het cumulatieve effect van opeenvolgende crisissen (de pandemie, de energiecrisis, de Oekraïne-crisis)¹⁸⁴.
- Statbel startte op vraag van Eurostat in het derde kwartaal van 2021 een driemaandelijke bevraging van het persoonlijk welbevinden en de levensomstandigheden met als doel het maatschappelijk herstel tijdens en na de pandemie te meten¹⁸⁵. Daaruit blijkt dat geluksgevoel en algemene levenstevredenheid sterk samenhangen met inkomen en opleidingsniveau.
- Sciensano voerde verschillende onderzoeksprojecten uit rond de mentale gezondheid van de Belgische bevolking, waaronder het Belgische Gezondheidsonderzoek (HIS), dat om de vier à vijf jaar plaatsvindt, het Belgisch Cohort Gezondheid en Welzijn (BELHEALTH), en het Geestelijke Gezondheidsdashboard. Deze projecten bieden waardevolle inzichten voor het opvolgen van de impact van crisissen. Echter, de meeste van deze onderzoeken zijn inmiddels stopgezet, aangezien

¹⁸¹ *Ibidem*.

¹⁸² Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

¹⁸³ Statbel (2019). *Ons gemoed lijdt onder onze financiële situatie*.

¹⁸⁴ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. *Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST*. Brussel, februari 2025.

¹⁸⁵ Statbel (2022). *Nieuwe enquête brengt eenzaamheid, geluksgevoel en tevredenheid van de Belgen in kaart*.

ze specifiek werden opgezet in het kader van de COVID-19-crisis. Het HIS-onderzoek blijft wel doorgaan, maar gezien de lage frequentie (vier- tot vijfjaarlijks), is het minder geschikt voor een snelle opvolging in het kader van BE-FAST.

4.2. Levensverwachting

Bron: [Statbel](#) – jaarlijks

In België wordt de levensverwachting elk jaar bijgehouden door Statbel op basis van de EU-SILC-enquête. De jaarlijkse sterftetafels zijn opgedeeld naar leeftijd, gewest en geslacht en zijn gebaseerd op cijfers van het Rijksregister¹⁸⁶.

Tabel 23a: Levensverwachting, België, 2020 - 2023

	2020	2021	2022	2023
Totaal	80,79	81,65	81,69	82,28
Mannen	78,52	79,24	79,55	80,18
Vrouwen	83,05	84,03	83,78	84,30

Tabel 23b: Levensverwachting, Vlaams Gewest, 2020 - 2023¹⁸⁷

	2020	2021	2022	2023
Totaal	82,00	82,68	82,62	83,17
Mannen	79,95	80,42	80,67	81,26
Vrouwen	84,04	84,93	84,53	85,03

Tabel 23c: Levensverwachting, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2020 - 2023¹⁸⁸

	2020	2021	2022	2023
Totaal	79,61	81,28	81,58	82,18
Mannen	76,93	78,62	79,04	79,73
Vrouwen	82,19	83,72	83,91	84,41

¹⁸⁶ Statbel (2024). [Sterftetafels en levensverwachting](#).

¹⁸⁷ *Ibidem*.

¹⁸⁸ *Ibidem*.

Tabel 23d: Levensverwachting, Waals Gewest, 2020 - 2023¹⁸⁹

	2020	2021	2022	2023
Totaal	78,94	79,87	80,02	80,64
Mannen	76,34	77,19	77,59	78,25
Vrouwen	81,55	82,51	82,37	82,94

Commentaren

- Socio-economische variabelen ontbreken¹⁹⁰.
- Personen met een hogere sociaaleconomische status leven langer, terwijl mensen met een lager opleidingsniveau vaker lijden aan chronische ziekten¹⁹¹.

¹⁸⁹ *Ibidem*.

¹⁹⁰ Renard François, et al. (2019), [“Evolution of educational inequalities in life and health expectancies at 25 years in Belgium between 2001 and 2011: a census-based study”](#), Archives of Public Health, nr.77, p.6. - deze studie toont het nut van socio-economische variabelen met betrekking tot de indicator van ‘levensverwachting’.

¹⁹¹ Renard François, et al. (2019), [“Evolution of educational inequalities in life and health expectancies at 25 years in Belgium between 2001 and 2011: a census-based study”](#), Archives of Public Health, nr.77, p.6.; Demonty, F., de Vaal, D., Nieto Peña, M., Stroobants, V., Van Hootegeem, H. (2023). [Gezondheid: een socio-constructivistische benadering. Elementen van gezondheid op basis van het overleg met actoren in de strijd tegen armoede](#), Deliverable D3.3.1, Re-InVEST.be, Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

4.3. Levensverwachting in goede gezondheid

Bron: [Eurostat](#)

De levensverwachting in goede gezondheid geeft aan hoeveel jaren een persoon van een bepaalde leeftijd kan verwachten te leven zonder ernstige of matige gezondheidsproblemen. Deze indicator wordt berekend op basis van de algemene levensverwachting en enquêtes waarin mensen aangeven hoe zij hun gezondheid ervaren, of deze goed of slecht is, en wordt uitgedrukt in jaren. De gegevens voor deze indicator zijn afkomstig van statistieken over mortaliteit en van de informatie over ervaren gezondheid uit de European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC)¹⁹².

Tabel 24a: Levensverwachting in goede gezondheid, België, 2018 - 2022¹⁹³

2018	2019	2020	2021	2022
63,4	62,4	63,8	64,6	63,7

Tabel 24b: Levensverwachting in goede gezondheid volgens geslacht, België, 2018 - 2022¹⁹⁴

	2018	2019	2020	2021	2022
Vrouwen	63,7	62,8	64	64,4	63,3
Mannen	63,2	62,1	63,6	64,8	64,1

Commentaren

- Geeft geen duidelijk beeld weer van de socio-economische verschillen. Deze variabelen ontbreken hier. Nochtans zou de levensverwachting in goede gezondheid de socio-economische verschillen duidelijk weergeven^{195 196}
- Het is onduidelijk of deze indicator nog wordt voortgezet, aangezien de cijfers beschikbaar zijn tot en met 2022.
- Het BeHealth-project geeft ook een evoluerend beeld van verschillende gezondheidskwesties weer¹⁹⁷.
- Sciensano voerde verschillende onderzoeksprojecten uit rond de mentale gezondheid van de Belgische bevolking, waaronder het Belgische Gezondheidsonderzoek (HIS), dat om de vier à vijf jaar plaatsvindt, het Belgisch Cohort Gezondheid en Welzijn (BELHEALTH), en het Geestelijke Gezondheidsdashboard. Deze projecten bieden waardevolle inzichten voor het opvolgen van de

¹⁹² Eurostat (s.d.). [Healthy life years statistics - Statistics Explained - Eurostat](#); Breuk in tijdreeks: 2019.

¹⁹³ Eurostat (s.d.). [Healthy life years statistics - Statistics Explained - Eurostat](#); Breuk in tijdreeks: 2019.

¹⁹⁴ *Ibidem*.

¹⁹⁵ Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

¹⁹⁶ Renard François, et al. (2019), ["Evolution of educational inequalities in life and health expectancies at 25 years in Belgium between 2001 and 2011: a census-based study"](#), Archives of Public Health, nr.77, p.6. - deze studie toont het nut van socio-economische variabelen met betrekking tot de indicator van 'levensverwachting'.

¹⁹⁷ Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

impact van crisissen. Echter, de meeste van deze onderzoeken zijn inmiddels stopgezet, aangezien ze specifiek werden opgezet in het kader van de COVID-19-crisis. Het HIS-onderzoek blijft wel doorgaan, maar gezien de lage frequentie (vier- tot vijfjaarlijks), is het minder geschikt voor een snelle opvolging in het kader van BE-FAST.

- Tijdens de COVID-crisis waren de armste mensen het meest blootgesteld aan het risico van besmetting, vooral omdat velen van hen genooddaakt waren om te blijven werken. Men kan zich afvragen of gezondheid, meer dan enig ander domein, geen transversaal element is voor andere sectoren zoals huisvesting, energie et cetera¹⁹⁸.
- Mensen in armoede hebben echter, omwille van hun moeilijke socio-economische leefsituatie, een hogere kans op een slechte gezondheid dan mensen die in betere omstandigheden leven.
- Bovendien hebben ze nog meer te lijden onder de gevolgen van deze sociale en milieuongelijkheden, omdat ze geen gelijke toegang hebben tot gezondheidszorg.
- Tijdens de eerste coronagolf was de oversterfte bij mensen met een migratieachtergrond in België groter dan bij mensen zonder migratieroots. Waarbij mannen van Belgische afkomst tussen 40 en 65 jaar de oversterfte 7 % hoger lag dan het jaar voordien, was dat bij mannen met een Sub-Saharaans-Afrikaanse achtergrond 70 % en mannen met een Noord-Afrikaanse achtergrond 25 %. Bij vrouwen was het verschil 40 % tegenover 10 %. Volgens onderzoekers van de VUB-onderzoeksgroep wordt dit verschil vooral verklaard door socio-economische factoren. Omdat ook in de tweede golf vooral armere wijken getroffen werden, vermoeden ze dat deze ongelijkheden zich ook dan hebben voorgedaan¹⁹⁹.

¹⁹⁸ Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

¹⁹⁹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [*Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST*](#). Brussel, februari 2025.

4.4. Aantal sterfgevallen

Bron: [Sciensano](#) – wekelijks

In België wordt de opvolging van alle sterftcijfers wekelijks uitgevoerd door Sciensano. De sterftcijfers worden wekelijks geüpdatet aan de hand van het Nationaal Register en de bevolkingscijfers, uitgegeven door Statbel. Het bestand bevat informatie over alle sterfgevallen die de Belgische gemeenten afgelopen week (tot zaterdagmiddag) registreren. Deze gegevens omvatten de geboortedatum, de overlijdensdatum, het geslacht, de nationaliteit, de woonplaats en de plaats van overlijden²⁰⁰.

Tabel 25a: Aantal sterfgevallen, België, 2018 - 2024²⁰¹

2018 - 2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022 - 2023	2023 - 2024
107.402	116.445	118.503	116.243	111.338	79.949

Tabel 25b: Aantal sterfgevallen, Vlaams Gewest, 2018 - 2024²⁰²

2018 - 2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022 - 2023	2023 - 2024
61.564	66.508	66.791	67.284	65.151	46.455

Tabel 25c: Aantal sterfgevallen, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2024²⁰³

2018 - 2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022 - 2023	2023 - 2024
8.748	9.846	9.317	8.740	8.362	6.005

Tabel 25d: Aantal sterfgevallen, Waals Gewest, 2018 - 2024²⁰⁴

2018 - 2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022 - 2023	2023 - 2024
37.089	40.090	42.395	40.219	37.873	27.489

²⁰⁰ Sciensano (2024). *Be-MOMO the Belgian mortality monitoring. Historische gegevens voor surveillance van de mortaliteit door alle oorzaken in België, Vlaanderen, Wallonië en Brussel.*

²⁰¹ Overzicht van de sterfte week 41 (begin winter) tot week 40 (einde zomer); Sciensano (2024). *Be-MOMO the Belgian mortality monitoring. Historische gegevens voor surveillance van de mortaliteit door alle oorzaken in België, Vlaanderen, Wallonië en Brussel.*

²⁰² *Ibidem.*

²⁰³ *Ibidem.*

²⁰⁴ *Ibidem.*

Commentaren

- Snelle detectie van sterftcijfers ten gevolge van epidemieën of extreme milieumomstandigheden zoals hittegolven.
- Gegevens zoals de woonplaats van de overledene maken het mogelijk om de socio-economische omstandigheden te analyseren. Bepaalde woonwijken zijn namelijk gevoeliger voor epidemieën en hittegolven/gevolgen van klimaatcrisis²⁰⁵.
- Desondanks de woonplaats een mogelijke indicatie kan geven over de socio-economische situatie, gaat dit maar om één aspect. De tool vergelijkt de sterftcijfers niet met gegevens over de socio-economische kenmerken van de overledene. Dit zou wel kunnen, aangezien deze gekoppeld zijn aan het Nationaal Register.
- Geen duiding over het uitstel van gezondheidszorgen omwille van financiële redenen, die (over)sterfte kunnen veroorzaken. Deze jaarlijkse cijfers zijn wel terug te vinden door het *Institut Solidar* (enkel voor Brussel en Wallonië).

4.5. Uitstel van gezondheidszorgen omwille van financiële redenen

Bron:

- België: [Statbel](#) – jaarlijks
- Brussel-Wallonië: [Institut Solidar](#) – jaarlijks

De jaarlijkse cijfers omtrent zelf-gerapporteerde onervulde behoefte aan medische zorg worden verzameld en gepubliceerd door Statbel. Deze gegevens omvatten de regio, de urbanisatiegraad, het geslacht, het onderwijsniveau, de activiteitenstatus (zelfgedefinieerd), de woonstatus, het type van huishouden, leeftijd en het inkomenskwintiel. In België wordt de opvolging van deze cijfers jaarlijks uitgevoerd door Statbel (via de EU-SILC enquête) die vervolgens rapporteert aan Eurostat. Eurostat vergelijkt de Belgische cijfers met andere landen uit de Europese Unie op basis van drie categorieën/redenen: financiële redenen, wachtlijst, te ver reizen.

Daarnaast bevraagt Institut Solidar sinds 2015 jaarlijks meer dan 1.000 mensen in Brussel en Wallonië over het uitstel van de gezondheidszorg omwille van financiële redenen. Deze gegevens omvatten leeftijd, gender, sociale groep (gebaseerd op het huishouden, diploma en beroep), beroepsstatus en de gezinssamenstelling.

²⁰⁵ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Duurzaamheid en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2018-2019](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Tabel 26a: Aantal uitgestelde gezondheidszorgbehoeften per kwintiel, België, 2019 - 2024²⁰⁶

	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5
2019	7,0 %	3,8 %	1,8 %	1,2 %	0,4 %
2020	6,8 %	2,3 %	2,2 %	1,3 %	1,2 %
2021	6,8 %	2,3 %	2,2 %	1,3 %	1,2 %
2022	4,6 %	2,3 %	1,3 %	0,8 %	0,5 %
2023	4,0 %	1,9 %	1,0 %	0,6 %	0,4 %
2024	4,5 %	3,0 %	1,8 %	0,8 %	0,9 %

Tabel 26b: Aantal uitgestelde gezondheidszorgbehoeften, Vlaams Gewest, 2019 - 2024²⁰⁷

2019	2020	2021	2022	2023	2024
1,4 %	1,6 %	2,2 %	0,8 %	0,5 %	0,8 %

Tabel 26c: Aantal uitgestelde gezondheidszorgbehoeften, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2019 - 2024²⁰⁸

2019	2020	2021	2022	2023	2024
8,3 %	8,3 %	8,4 %	4,0 %	2,7 %	4,1 %

Tabel 26d: Aantal uitgestelde gezondheidszorgbehoeften, Waals Gewest, 2019 - 2024²⁰⁹

2019	2020	2021	2022	2023	2024
4,2 %	3,8 %	5,9 %	3,2 %	3,2 %	4,3 %

Tabel 26e: Aantal uitgestelde gezondheidsbehoeften Institut Solidaris, Brussel - Wallonië, 2018 - 2023²¹⁰

2018	2019	2020	2021	2022	2023
38 %	48 %	44 %	45 %	40 %	44 %

²⁰⁶ Ibidem.

²⁰⁷ Statbel (2025). [Materiële en sociale deprivatie](#); Impact COVID-19 op de resultaten in 2020.

²⁰⁸ Ibidem.

²⁰⁹ Ibidem.

²¹⁰ Institut Solidaris (2024). [Le report des soins de santé – Edition 2023](#); De cijfers hebben betrekking tot de Franstalige Belgen.

Commentaren

- Verschillende variabelen/gegevens maken het mogelijk om de socio-economische omstandigheden te analyseren: de regio, de urbanisatiegraad, het geslacht, het onderwijsniveau, de activiteitenstatus (zelfgedefinieerd), de woonstatus, het type van huishouden, leeftijd en het inkomenskwintiel.
- Er kan hier de link gelegd worden met eventuele (over)sterfte door uitstel (zie 4.4. - 'Sterftegevallen')
- Cijfers over mensen met een mentale/fysieke beperking ontbreken. Zij hebben extra zorg nodig.
- Mensen in armoede zijn vaak ondervertegenwoordigd in enquêtes waardoor hun ervaringen afwezig blijven in de data, en de digitale kloof tijdens de COVID-19-crisis hun toegang tot zorg en zichtbaarheid verder verkleinde, wat vraagt om aanvullend onderzoek of betrokkenheid van armoedeverenigingen²¹¹.

²¹¹ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [*Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST*](#). Brussel, februari 2025.

5. Wonen

5.1. Aantal huishoudens op de wachtlijst voor een sociale woning

Bron:

- Vlaams Gewest: [Vlaanderen.be](https://www.vlaanderen.be) – jaarlijks
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest: [Slrb.bghm.brussels](https://www.slr-bghm.brussels) – jaarlijks
- Waals Gewest: [Wallonie Logement SWL](https://www.wallonielogement.be) – jaarlijks

Het aantal huishoudens op de wachtlijst voor sociale woningen wordt jaarlijks verzameld en gepubliceerd door verschillende instanties. De Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen publiceert jaarlijks cijfers voor Vlaanderen, die informatie bevatten over leeftijdscategorie, gezinstype, nationaliteit, geslacht en gemiddelde wachttijden per toewijzing.

In Wallonië publiceert Wallonie Logement SWL jaarlijks een rapport met gegevens over het aantal huishoudens op de wachtlijst. Deze cijfers omvatten het type huishouden, inkomenscategorie, leeftijdscategorie, geslacht en type woning²¹².

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest publiceert het SLRB – BGHM Brussels jaarlijks cijfers over het aantal kandidaten op de wachtlijst. Deze gegevens geven informatie over het type inkomen, het aantal inkomens per gezin en de woonplaats²¹³.

Tabel 27a: Aantal kandidaat-huurders bij sociale huisvestingsmaatschappijen, Vlaams Gewest, 2018 - 2024^{214 215}

2018	2019	2020	2021	2022	2024
153.910	153.510	169.096	182.436	176.026	199.085

Tabel 27b: Aantal kandidaat-huurders op 1 januari, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2018 - 2023²¹⁶

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
41.292	44.307	46.962	48.355	49.771	49.445	53.801

²¹² Wallonie Logement SWL (s.d.). [Publications](https://www.wallonielogement.be).

²¹³ Slrb-bghm.brussels (2024). [Jaarverslag 2023](https://www.slr-bghm.brussels).

²¹⁴ Vlaanderen.be (s.d.). [Kandidaat-huurders en -kopers: cijfers](https://www.vlaanderen.be).

²¹⁵ Voor 2023 zijn er geen relevante cijfers beschikbaar over kandidaat-huurders. Door de uitrol van het centraal inschrijvingsregister (CIR) en de voorbereidende technische aanpassingen daarvoor zijn er geen complete gegevens beschikbaar op de referentiedatum van 31 december 2023; Vlaanderen.be (s.d.). [Kandidaat-huurders en -kopers: cijfers](https://www.vlaanderen.be); In 2024 werd er een nieuw cijfer gepubliceerd: 199.085 – dit cijfer omvat zowel herbevestigde als nieuwe inschrijvingen sinds de invoering van het Centraal Inschrijvingsregister op 18 maart 2024.

²¹⁶ Slrb-bghm.brussels (2024). [Jaarverslag 2023](https://www.slr-bghm.brussels).

Tabel 27c: Aantal kandidaat-huurders, Waals Gewest, 2020 - 2023²¹⁷

2020	2021	2022	2023
37.475	37.475	41.913	43.490

Commentaren

- De cijfers geven meer context over het sociaal beleid, aangezien het hier gaat om een armoedebeleid-cijfer. Vlaanderen heeft een groot tekort aan sociale woningen, daarom ligt het cijfer zo hoog.
- De medewerkers van Centrum Kauwenberg brachten tijdens de coronacrisis huisbezoeken aan gezinnen, waardoor ze veel te weten kwamen over de levenskwaliteit in de vaak te kleine private en sociale appartementen. Ze constateerden ook dat de extra budgetten voor het stimuleren van jeugdwerk, waarmee we extra jeugdwerkers konden aanstellen, van groot belang waren. Kinderen kregen een plek in de jongerenwerking, waardoor er meer ruimte vrijkwam in de woningen en er ook meer gelegenheid was voor zelfzorg. Het belang hiervan komt vaak naar voren in de reacties van mensen, maar we hebben hier nog te weinig inzicht in²¹⁸.
- Er is een grote operatie in Vlaanderen geweest, waarbij iedereen die kandidaat is voor een sociale woning zich digitaal moet inschrijven in een centraal inschrijfregister. Op het terrein worden grote problemen gesignaleerd. De kandidaten moeten opnieuw alle gegevens aanbrengen, er is geen bevestigingsbericht, et cetera²¹⁹.
- Ook de indicator huisvestingsomstandigheden in de EU-SILC-enquête zou interessant zijn. Tijdens de COVID-crisis zagen we hoe ongelijke huisvestingsomstandigheden (ongezondheid, overbevolking, etc.) meer preciaire bevolkingsgroepen troffen²²⁰.
- Als we op zoek zijn naar cijfers over de impact op huisvesting in een crisissituatie, is de indicator 'met 1/3 van het inkomen, tot hoeveel woningen hebt u toegang op de particuliere huurwoningmarkt' interessant²²¹.
- Het is interessant om cijfers over huurprijzen in relatie tot het inkomen op te nemen.

²¹⁷ Wallonie Logement SWL (2020). [Rapport d'activités 2020](#); Wallonie Logement SWL (2021). [Rapport d'activités 2021](#); Wallonie Logement SWL (2022). [Rapport d'activités 2022](#); Wallonie Logement SWL (2023). [Rapport d'activités 2023](#).

²¹⁸ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

²¹⁹ Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

²²⁰ Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

²²¹ Verslag overleggroep Be-Fast 24 april 2024.

5.2. Aantal uithuiszettingen

Bron: [Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting – jaarlijks](#)

Uithuiszetting is het proces waarbij een huurder of bewoner gedwongen wordt zijn of haar woning te verlaten, vaak vanwege niet-betaling van huur, schending van de huurovereenkomst of andere juridische redenen. Het kan worden uitgevoerd door de verhuurder, meestal met tussenkomst van de rechter of een deurwaarder, en kan leiden tot het in beslag nemen van persoonlijke bezittingen en het fysiek verwijderen van de persoon uit het pand²²².

Er zijn twee hoofdtypen van uithuiszettingen, die verschillen op basis van wie het uitzettingsbevel uitvaardigt: administratieve en gerechtelijke uithuiszettingen. Een administratieve uithuiszetting wordt uitgevoerd op basis van een beslissing van de burgemeester, vaak vanwege onbewoonbaarheid van een woning die een risico vormt voor de veiligheid of gezondheid. Een gerechtelijke uithuiszetting volgt op een beslissing van een vrederechter en komt voor wanneer een huurder zijn verplichtingen niet nakomt, zoals onbetaalde huur of schade aan de woning. Beide typen uithuiszettingen zijn legaal, terwijl informele uithuiszettingen, die buiten de wet om plaatsvinden, onwettig zijn en moeilijk te meten en te registreren zijn²²³. De beschikbare cijfers geven alleen een indicatie van het aantal gerechtelijke uithuiszettingen.

In **Vlaanderen**, dreigen volgens een jaarlijkse bevraging van de VVSG (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten) jaarlijks 10.000 tot 12.000 gezinnen hun woning te verliezen. In 2020 werden in Vlaanderen 10.072 gezinnen bedreigd met uithuiszetting²²⁴. In 2024 ging het om 9.843 Vlaamse huishoudens die werden bedreigd met uithuiszetting²²⁵.

Wat **Brussel** betreft, zijn er volgens het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn in een rapport van 2020 ongeveer 5.000 verzoeken tot gerechtelijke uithuiszetting per jaar. Volgens het Observatorium moet dit cijfer met de nodige voorzichtigheid worden gehanteerd omdat het om een onderschatting kan gaan²²⁶. De Kamer van Gerechtsdeurwaarders van het arrondissement Brussel geeft schattingen van 500 tot 600 effectieve uithuiszettingen per jaar. Ook voor 2018 telde een onderzoek van de VUB en de ULB in het kader van het project 'Bru-Home' 3.908 uithuiszettingsvonnissen van een vrederechter in het Brussels Gewest, wat neerkomt op een gemiddelde van 11 uithuiszettingsvonnissen per dag, inclusief weekend- en feestdagen. Het is niet mogelijk om betrouwbare cijfers te verkrijgen voor administratieve uithuiszettingen, aangezien er geen register van bestaat in Brussel. 8 op de 10 beslissingen tot uithuiszetting zijn gebaseerd op een huurachterstand, waarvan de mediaan 2.900 euro bedraagt²²⁷.

²²² Godart, P., Swyngedouw, E., Van Crieelingen, M., van Heur, B. (2023). « Les expulsions de logement à Bruxelles : combien, qui et où ? », *Brussels Studies* [En ligne], Collection générale, n° 176, mis en ligne le 12 février 2023, consulté le 03 octobre 2023. URL : <http://journals.openedition.org/brussels/6434> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/brussels.6434>

²²³ *Ibidem*.

²²⁴ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). [Meten van dak- en thuisloosheid](#).

²²⁵ VVSG (2025). [Uithuiszetting bedreigt nog steeds 189 gezinnen per week in Vlaanderen](#).

²²⁶ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2021), [Welzijnsbarometer: Brussels armoederapport 2020](#), p. 119; Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). [Meten van dak- en thuisloosheid](#).

²²⁷ P. Godart, et al. (2023), [Uithuiszettingen in Brussel : hoeveel, wie en waar?](#), *Brussels Studies*, Collection générale, n° 176); Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). [Meten van dak- en thuisloosheid](#).

De cijfers voor het **Waals Gewest** worden voorzien door IWEPS (*Institut Wallon de l'Evaluation, de la Prospective et de la Statistique*). Het is echter moeilijk om gegevens te verkrijgen omdat ze niet makkelijk toegankelijk zijn. Ondanks deze beperkingen komt het *Rassemblement Wallon pour le Droit à l'Habitat* tot een schatting van minstens 4.000 tot 5.000 uithuiszettingen per jaar (alleen gerechtelijke procedures). Een IWEPS-rapport uit 2015 telde na 2008 tussen de 12.000 en 15.000 vonnissen per jaar inzake huurovereenkomsten, waarvan ongeveer 1/3 een uithuiszetting betrof. Als we extrapoleren en ervan uitgaan dat het aantal vonnissen sindsdien stabiel is gebleven, komen we tot deze schatting van 4.000 tot 5.000 vonnissen tot uithuiszetting per jaar in Wallonië²²⁸.

Commentaren

- Aandachtspunten:
 - Er zijn geen officiële statistieken over het aantal administratieve en gerechtelijke uithuiszettingen in ons land²²⁹. Het is dus zeer moeilijk om in te schatten of de crisis en de financiële impact ervan geleid heeft tot meer uithuiszettingen²³⁰.
 - Momenteel is er geen zicht op de bestaande huurcontracten en de impact van de indexatie erop. De cijfers van de makelaars gaan over de nieuwe contracten. Welk effect had het moratorium op uithuiszettingen op lange termijn? Hoe is het gesteld met mensen die toen betalingsmoeilijkheden hadden? Dat kan interessant zijn met het oog op toekomstige crisissen²³¹.
- Een verkennende studie ²³² van *Rassemblement Wallon pour le droit à l'habitat* over uithuiszettingen in het Brussels hoofdstedelijk Gewest²³³ kan interessant zijn.
- Er is ook een rapport (VUB-ULB 2018) waaraan Nicolas Bernard heeft meegewerkt²³⁴. Dat vergde enorm veel werk, omdat er schriftelijke documenten doorploegd moesten worden. Het rapport roept ook op tot de informatisering van deze informatie zodat er een efficiëntere opvolging mogelijk is²³⁵.
- De situatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is aan het veranderen. Een omzendbrief verplicht het Observatorium voor Huisvesting om statistische gegevens bij te houden om uithuiszettingen op te volgen. Bij uithuiszettingen gaat het om gerechtelijke dossiers (ongeveer 5000 per jaar in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waarvan er 'slechts' ongeveer 500 worden uitgevoerd). Bovendien verplicht de omzendbrief de OCMW's om begunstigden te begeleiden bij een beslissing tot uithuiszetting door een vrederechter. Maar het zou ook interessant zou zijn om

²²⁸ *Rassemblement Wallon pour le Droit à l'Habitat*, [Démarche exploratoire en matière de prévention et de lutte contre les expulsions](#), p. 9; Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). [Meten van dak- en thuisloosheid](#).

²²⁹ Godart, P., Swyngedouw, E., Van Crieelingen, M., van Heur, B. (2023). « Les expulsions de logement à Bruxelles : combien, qui et où ? », *Brussels Studies* [En ligne], Collection générale, n° 176, mis en ligne le 12 février 2023, consulté le 03 octobre 2023. URL : <http://journals.openedition.org/brussels/6434> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/brussels.6434>

²³⁰ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST](#). Brussel, februari 2025.

²³¹ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

²³² Pernelle Godart, Eva Swyngedouw, Mathieu Van Crieelingen en Bas van Heur, « [Uithuiszettingen in Brussel: hoeveel, wie en waar?](#) », in *Brussels Studies, Brussel*.

²³³ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

²³⁴ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019). [Armoede, slechte huisvesting en uithuiszettingen in het Brussels Gewest. Thematisch Rapport](#), Brussel, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

²³⁵ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

uithuiszettingssituaties te bekijken buiten het kader van gerechtelijke beslissingen, zeker in de 'meedogenloze' context van huisvesting in Brussel²³⁶.

- De VVSG be vraagt de OCMW's jaarlijks over uithuiszettingen²³⁷, maar het gaat om een schatting aangezien het afhankelijk is van het aantal OCMW's dat antwoordt.

5.3. Aantal referentieadressen bij een OCMW

Bron: [POD Maatschappelijke Integratie](#) – jaarlijks

In het kader van Be-Fast is het relevant het aantal begunstigen van het leefloon met een referentieadres te onderzoeken.

Het feit dat mensen in dak- of thuisloosheid geen adres hebben, zorgt voor een aantal problemen, vooral wat betreft de toegang tot hun rechten. Om dit probleem op te lossen, kunnen ze zich inschrijven op een referentieadres. Dit is ofwel het adres van een natuurlijke persoon die is ingeschreven in de bevolkingsregisters van zijn of haar hoofdverblijfplaats, ofwel het adres van een OCMW. Met de toestemming van deze natuurlijke persoon of rechtspersoon (OCMW) kan een persoon zonder vaste verblijfplaats op hun adres worden ingeschreven²³⁸.

Tabel 28: Aantal geschatte referentieadressen bij OCMW's, België, 2019 - 2023²³⁹

2019	2020	2021	2022	2023
32.142	32.680	32.118	31.704	31.835

²³⁶ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

²³⁷ Verslag overleggroep Be-Fast 3 april 2023.

²³⁸ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). [Meten van dak- en thuisloosheid](#).

²³⁹ POD Maatschappelijke Integratie (2024). [Focus nr. 36: Dak- en thuisloosheid](#).

5.4. Dak- en thuisloosheidtellingen

Bron:

- Vlaams Gewest: [Steunpunt tot bestrijding van armoede](#) – jaarlijks
- Brussels Hoofdstedelijk Gewest : [Bruss'help.brussels](#) – tweejaarlijks
- Waals Gewest : [Observatoire Wallon du Sans-Abrisme](#) – driejaarlijks

In het **Vlaams Gewest** werden reeds in verschillende gemeenten en steden tellingen uitgevoerd door het onderzoeksteam van de KULeuven (LUCAS). Deze werden tot en met 2023 georganiseerd door de Koning Boudewijnstichting met betrokkenheid van de lokale besturen en in de laatste jaren met ondersteuning van het Vlaamse Gewest ([globaal rapport 2020](#), [2021](#), [2022](#), [2023](#) en [2024](#)), eveneens aan de hand van de ETHOS Light typologie. Het doel van een telling is om het fenomeen dak- en thuisloosheid en het profiel van de personen die door dit probleem worden getroffen beter te begrijpen. De organisatie van de tellingen in 2024 en 2025 werd toevertrouwd aan het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting, op vraag van de Vlaamse minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding²⁴⁰.

In het **Waals Gewest** werden reeds in verschillende gemeenten en steden tellingen uitgevoerd door het onderzoeksteam van de UC Louvain (CIRTES). Deze werden tot en met 2023 georganiseerd door de Koning Boudewijnstichting met betrokkenheid van de lokale besturen en in de laatste jaren met ondersteuning van het Waalse Gewest ([globaal rapport 2020](#), [2021](#), [2022](#), [2023](#) en [2024](#)), eveneens aan de hand van de ETHOS Light typologie²⁴¹.

In het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** worden de tellingen tweejaarlijks uitgevoerd door Bruss'help. Ook in deze tellingen wordt er rekening gehouden met enkele socio-economische variabelen, zoals: levenssituatie, gender, leeftijd, evolutie doorheen de tijd, nationaliteit (+ verblijfsstatuut) en duur van thuisloosheid²⁴².

Tabel 29a: Extrapolatie dak- en thuisloosheidtellingen, Vlaams Gewest, op basis van de tellingen 2020 - 2024²⁴³

2020 - 2024	
Volwassenen	14.068
Kinderen	6.295

²⁴⁰ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). [Meten van dak- en thuisloosheid](#).

²⁴¹ *Ibidem*.

²⁴² *Ibidem*.

²⁴³ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). [Tellingen dak- en thuisloosheid](#).

Tabel 29b: Dak- en thuisloosheidtellingen, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2020 - 2024²⁴⁴

2016	2018	2020	2022	2024
3.356	4.160	5.313	7.134	8.050

Tabel 29c: Extrapolatie dak- en thuisloosheidtellingen, Waals Gewest, op basis van de tellingen 2020 - 2024²⁴⁵

2020 - 2024	
Volwassenen	14.183
Kinderen	5.204

Commentaren

- Totaalcijfers in Wallonië en Vlaanderen zijn schattingen.
- Onderzoek van SAM²⁴⁶ tijdens COVID-19 wijst uit dat de opvangcapaciteit voor dak- en thuislozen in de zomer al onder druk stond en een verhoogde toestroom niet kon opvangen²⁴⁷.
- De gegevens over de hulp aan daklozen door OCMW's zijn momenteel niet opgenomen in de [Barometer voor Maatschappelijke Integratie](#) van de POD Maatschappelijke Integratie²⁴⁸.
- Tijdens de coronacrisis werd er in verschillende steden snel extra capaciteit gecreëerd voor daklozenopvang, maar deze is achteraf weer afgebouwd. Het zou interessant zijn om deze tijdelijke capaciteit in kaart te brengen, aangezien er blijkbaar een verborgen reserve is voor daklozenopvang die in tijden van crisis aangesproken kan worden. Uiteraard pleiten we ervoor om deze capaciteit permanent beschikbaar te stellen²⁴⁹.

²⁴⁴ Bruss'help.brussels (2023). [Dak- en thuislozentelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest](#); De laatste telling vond plaats in de nacht van 6 op 7 november 2024 en de [voorlopige resultaten](#) werden gepubliceerd. In de loop van juni 2025 publiceert Bruss'help het definitieve rapport.

²⁴⁵ De Koning Boudewijnstichting (2024). [Telling dak- en thuisloosheid. Globaal rapport 2023](#); De cijfers zijn een extrapolatie.

²⁴⁶ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2020). [Input van het stakeholdersoverleg i.f.v. de Vlaamse Taskforce Kwetsbare gezinnen, op vraag van de Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding](#).

²⁴⁷ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST](#). Brussel, februari 2025.

²⁴⁸ Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST](#). Brussel, februari 2025.

²⁴⁹ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

6. Onderwijs

6.1. Aantal zittenblijvers

Bron:

- Vlaanderen: [Onderwijs.vlaanderen.be](https://onderwijs.vlaanderen.be) – jaarlijks
- Wallonië-Brussel: [Fédération Wallonie-Bruxelles](https://federation-wallonie-bruxelles.be) – jaarlijks

Het aantal zittenblijvers verwijst naar het aantal leerlingen dat na afloop van een schooljaar niet voldoet aan de vereisten om over te gaan naar het volgende leerjaar en daarom verplicht wordt om hetzelfde leerjaar opnieuw te volgen. Dit kan zowel betrekking hebben op basisschoolleerlingen als middelbare scholieren. De cijfers voor het Vlaams Onderwijs zijn terug te vinden in de statistische jaarboeken van Onderwijs Vlaanderen, terwijl de gegevens voor Wallonië en Brussel toegankelijk zijn via Fédération Wallonie-Bruxelles.

Tabel 30a: Aantal zittenblijvers lager onderwijs, Vlaams Gewest, 2019 - 2024²⁵⁰

2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022 - 2023	2023 - 2024
8.775	8.376	8.398	8.808	8.962

Tabel 30b: Aantal zittenblijvers secundair onderwijs, Vlaams Gewest, 2019 - 2024²⁵¹

2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022 - 2023	2023 - 2024
17.791	9.492	15.958	16.821	17.525

Tabel 30c: Aantal zittenblijvers lager onderwijs, Federatie Wallonië-Brussel, 2019 - 2022²⁵²

2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022
9.110	7.521	8.986

Tabel 30d: Aantal zittenblijvers secundair onderwijs, Federatie Wallonië-Brussel, 2019 - 2022²⁵³

2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022
40.498	17.630	32.058

²⁵⁰ Onderwijs.vlaanderen.be (2023). [Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs 2021-2022](#); Onderwijs.vlaanderen.be (s.d.). [Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs 2022-2023](#); Onderwijs.vlaanderen.be (s.d.). [Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs 2023-2024](#).

²⁵¹ *Ibidem*.

²⁵² Fédération Wallonie-Bruxelles (s.d.). [Redoublants - Chiffres Clés](#).

²⁵³ Fédération Wallonie-Bruxelles (s.d.). [Redoublants - Chiffres Clés](#).

Commentaren

- Het zou interessant zijn om het buitengewoon onderwijs mee op te nemen in de cijfers²⁵⁴.

6.2. Aantal jongeren dat werkloos is en geen onderwijs/opleiding volgt (NEET)

Bron: [Statbel](#) – jaarlijks

Het aantal jongeren (15-24) in België dat geen werk heeft noch onderwijs of opleiding volgt, wordt ook wel 'NEET' genoemd, kort voor 'Not in Education, Employment or Training'. De onderstaande cijfers zijn gebaseerd op de enquête naar de arbeidskrachten (EAK) die wordt afgenomen door Statbel²⁵⁵.

Tabel 31a: Aantal jongeren zonder werk en opleiding, België, 2020 - 2024²⁵⁶

	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	11,7 %	10,4 %	9,3 %	9,8 %	10,5 %
Vrouwen	12,4 %	9,7 %	9,1 %	9,5 %	9,2 %
Totaal	12,0 %	10,1 %	9,2 %	9,6 %	9,9 %

Tabel 31b: Aantal jongeren zonder werk en opleiding, Vlaams Gewest, 2020 - 2024²⁵⁷

	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	8,8 %	8,3 %	6,2 %	7,2 %	8,1 %
Vrouwen	8,9 %	6,8 %	6,7 %	7,4 %	6,3 %
Totaal	8,8 %	7,5 %	6,4 %	7,3 %	7,2 %

Tabel 31c: Aantal jongeren zonder werk en opleiding, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2020 - 2024²⁵⁸

	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	14,8 %	12,8 %	13,8 %	11,6 %	13,6 %
Vrouwen	20,9 %	15,5 %	13,1 %	10,9 %	12,6 %
Totaal	17,9 %	14,2 %	13,4 %	11,2 %	13,1 %

²⁵⁴ Verslag overleggroep Be-Fast 3 april 2025.

²⁵⁵ Statbel (2024). [NEET cijfers](#).

²⁵⁶ Statbel (2024). [NEET cijfers](#).

²⁵⁷ Statbel (2024). [NEET cijfers](#).

²⁵⁸ Statbel (2024). [NEET cijfers](#).

Tabel 31d: Aantal jongeren zonder werk en opleiding, Waals Gewest, 2020 - 2024²⁵⁹

	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	15,6 %	13,2 %	13,1 %	13,5 %	13,5 %
Vrouwen	15,0 %	12,6 %	11,7 %	12,5 %	12,8 %
Totaal	15,3 %	12,9 %	12,4 %	13,0 %	13,1 %

Commentaren

- Statbel vermeldt enkele breuken in de cijfers²⁶⁰.
- Cijfers zijn enkel op basis van gewest en geslacht, geen andere socio-economische variabelen.
- Er zijn geen absolute cijfers beschikbaar voor de drie gewesten.
- Helder inzicht in jeugdwerkloosheid: deze indicator biedt een duidelijk beeld van hoeveel jongeren in een kwetsbare positie verkeren, zonder werk of opleiding.
- Nadeel: geen inzicht in de oorzaken, zoals psychische problemen, armoede of sociale uitsluiting.
- De indicator maakt geen onderscheid tussen jongeren die kortstondig werkloos zijn of degenen die langdurig werkloos zijn zonder opleiding.

²⁵⁹ Statbel (2024). [NEET cijfers](#).

²⁶⁰ Verandering in de resultaten door een grondige hervorming van de arbeidskrachtenenquête in 2017. Verandering in de resultaten in 2021 door de herziening van de vragenlijst.

6.3. Voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding

Bron: [Statbel](#) – jaarlijks

Een voortijdige verlater van onderwijs en opleiding is een jongere in de leeftijdsgroep van 18 tot en met 24 jaar die geen diploma van het hoger secundair onderwijs heeft behaald en geen enkele vorm van onderwijs of vorming meer volgt²⁶¹.

De onderstaande cijfers per gewest zijn jaargemiddelden die gebaseerd zijn op de enquête naar de arbeidskrachten (EAK) die wordt afgenomen door Statbel.

Tabel 32a: Aantal voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding, België, 2020 - 2024²⁶²

	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	10,2 %	8,9 %	8,0 %	7,9 %	9,2 %
Vrouwen	5,9 %	4,5 %	4,8 %	4,4 %	4,8 %
Totaal	8,1 %	6,7 %	6,4 %	6,2 %	7,0 %

Tabel 32b: Aantal voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding, Vlaams Gewest, 2020 - 2024²⁶³

	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	9,0 %	7,0 %	5,5 %	6,6 %	7,6 %
Vrouwen	4,4 %	3,5 %	4,2 %	4,1 %	4,0 %
Totaal	6,7 %	5,3 %	4,9 %	5,4 %	5,8 %

Tabel 32c: Aantal voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding, Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 2020 - 2024²⁶⁴

	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	12,4 %	11,3 %	11,7 %	9,0 %	13,6 %
Vrouwen	7,2 %	5,3 %	5,4 %	4,2 %	6,1 %
Totaal	9,7 %	9,1 %	7,4 %	8,7 %	9,8 %

²⁶¹ Statbel (2024). [Voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding](#); Geen absolute cijfers beschikbaar.

²⁶² Statbel (2024). [Voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding](#); Geen absolute cijfers beschikbaar.

²⁶³ Statbel (2024). [Voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding](#); Geen absolute cijfers beschikbaar.

²⁶⁴ *Ibidem*.

Tabel 32d: Aantal voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding, Waals Gewest, 2020 - 2024²⁶⁵

	2020	2021	2022	2023	2024
Mannen	8,8 %	8,3 %	6,2 %	7,2 %	10,4 %
Vrouwen	8,9 %	6,8 %	6,7 %	7,4 %	5,8 %
Totaal	9,8 %	8,3 %	8,6 %	6,7 %	8,1 %

Commentaren

- Statbel vermeldt enkele breuken in de cijfers.
- Cijfers zijn enkel op basis van gewest en geslacht, geen andere socio-economische variabelen.
- Er zijn geen absolute cijfers beschikbaar voor de drie gewesten.
- Wat is de impact van digitaal onderwijs? Er spelen verschillende factoren mee, zoals de kosten, de benodigde vaardigheden en de beschikbaarheid van een computer per gezin. Wat was de invloed van de crisis op het onderwijs, bijvoorbeeld op het aantal zittenblijvers, de uitstroom, het wisselen van studierichtingen, enzovoort? En wat zijn de gevolgen van deze periode voor jongeren en kinderen, zowel in termen van hun schoolloopbaan als op het gebied van vrije tijd en mentaal welzijn²⁶⁶?

²⁶⁵ Statbel (2024). [Voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding](#); Geen absolute cijfers beschikbaar.

²⁶⁶ Verslag overleggroep Be-Fast 20 oktober 2023.

6.4. Aantal inschrijvingen in het volwassenenonderwijs

Bron: [Onderwijs.vlaanderen.be](https://onderwijs.vlaanderen.be) – jaarlijks

Volwassenenonderwijs is een vorm van onderwijs die zich richt op volwassenen die hun kennis of vaardigheden willen bijspijkeren of verbeteren. Het biedt mensen de mogelijkheid om terug te keren naar de schoolbanken, vaak omdat ze bepaalde tekorten ervaren in hun opleiding of carrière. Dit type onderwijs kan variëren van basisopleidingen tot meer gespecialiseerde trainingen.

Het volwassenenonderwijs is opgedeeld in twee onderwijsvormen: Het secundair volwassenenonderwijs biedt meer gevorderde opleidingen die leiden naar een diploma op middelbaar niveau, terwijl basiseducatie zich richt op het versterken van fundamentele vaardigheden die vaak nodig zijn om verdere educatie of werk te kunnen aangaan.

Tabel 33a: Aantal inschrijvingen voor basiseducatie, Vlaanderen, 2018 - 2023²⁶⁷

2018 - 2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022 - 2023
64.385	55.088	56.414	63.346	70.574

Tabel 33b: Aantal inschrijvingen voor secundair volwassenenonderwijs, Vlaanderen, 2018 - 2023²⁶⁸

2018 - 2019	2019 - 2020	2020 - 2021	2021 - 2022	2022 - 2023
294.706	284.953	239.329	257.140	287.809

²⁶⁷ Onderwijs.vlaanderen.be (2023). [Coronamonitor 2023](#); Onderwijs.vlaanderen.be (s.d.). [Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs 2022-2023](#).

²⁶⁸ Onderwijs.vlaanderen.be (2023). [Coronamonitor 2023](#); Onderwijs.vlaanderen.be (s.d.). [Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs 2022-2023](#).

7. Besluit

Om in de toekomst over snellere en betere informatie te beschikken om in tijden van crisis de situatie op het terrein te kunnen monitoren, werd het onderzoeksproject BE-FAST (Data Infrastructure and Indicators for Fast Monitoring of Social and Labour Market) gestart. De KU Leuven (Centrum voor Sociologisch Onderzoek) en de Universiteit Antwerpen (Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck) doen in 2023-2025 in samenwerking met het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede een onderzoek naar de mogelijkheden om de bestaande data-infrastructuur te verbeteren en sneller te kunnen inspelen op crisissen. BE-FAST wordt gefinancierd door het Federaal Wetenschapsbeleid BELSPO in het kader van het BRAIN-be 2.0 onderzoeksprogramma, met cofinanciering door de POD Maatschappelijke integratie en de FOD Sociale zekerheid. Doelstelling van het project is om tot betere data in crisissituaties te komen.

Op basis van zijn werkzaamheden tijdens de COVID-19-crisis leverde het Steunpunt tot bestrijding van armoede een bijdrage aan BE-FAST en maakte het een overzicht van situaties en potentiële indicatoren om de impact van de COVID-19 crisis in armoedesituaties in kaart te brengen. Het organiseerde hiervoor ook een overleggroep van stakeholders waarop het de bevindingen van de drie onderzoekspartners op verschillende momenten voorlegde.

In de eerste paper van het Steunpunt ([deliverable 1.2.1.](#)) gaven we een thematisch overzicht van de impact op armoede in verschillende levensdomeinen die relevant zijn tijdens een crisis zoals de COVID-19 pandemie, op basis van werkzaamheden en publicaties van het Steunpunt tot bestrijding van armoede en van andere actoren. De focus ligt op de COVID-19-crisis, maar een aantal keer verwezen we ook naar impact van andere crisissen zoals de energie- en Oekraïne-crisis.

In deze tweede paper ([deliverable 1.3.1.](#)) keken we naar de verschillende pistes voor relevante indicatoren, en dit voor dezelfde levensdomeinen die in de eerste paper werden behandeld. Op deze manier wilden we de blind spots in eerdere dataverzameling aanduiden, en dus mogelijke pistes aangeven voor gegevensverzameling om een beter zicht te krijgen op deze situaties met impact van crisissen.

In deze derde paper ([deliverable 1.4.1.](#)) werken we de indicatoren uit die beschikbaar zijn om deze situaties in beeld te brengen met informatie over de originele bron, de periodiciteit van de data, en relevante recente cijfers. Daarnaast vermelden we commentaren die de stakeholders tijdens de bijeenkomsten van de overleggroepen aanbrachten.

Uiteraard wordt de relevantie voor de indicatoren groter naarmate de gegevens regelmatig beschikbaar zijn en naarmate er een sociaaleconomische analyse mogelijk is. Toch zijn we niet te selectief geweest, en hebben we een vrij ruim gamma aan indicatoren behouden, vanuit het perspectief dat er voor deze indicatoren mogelijks nog vooruitgang kan geboekt, en omdat crisissen ook van een andere aard kunnen zijn waarbij soms het ene of soms het andere element relevant kan zijn. We zijn van oordeel dat deze verschillende indicatoren een bijdrage kunnen leveren in een genuanceerd beeld van impact van crisissen in armoedesituaties.

In paper 1.3.1. hebben we ook situaties geïdentificeerd met impact van crisissen waar we nog niet beschikken over gepaste indicatoren of een daadwerkelijke gegevensverzameling, en waar nog verder onderzoek kan gebeuren. We hebben volgende situaties geïdentificeerd:

- Administratieve data van verschillende vormen van OCMW-dienstverlening
- Informatie over flexibele statuten
- Aantal voorschotten op sociale uitkeringen
- Inkomen van huishoudens uit informele economie
- Schulden met betrekking tot basisrechten, zoals ziekenhuisfacturen en schoolfacturen
- Het spaargeld waarover mensen beschikken
- Een algemeen overzicht van de voedselhulp en sociale kruideniers
- Mentale gezondheid
- Aantal administratieve en gerechtelijke uithuiszettingen
- Gegevens met betrekking tot sociaaleconomische impact van klimaatverandering

Daarbij willen we – hierin aangemoedigd door de deelnemers van de overleggroep – ook zeker het belang onderstrepen van bepaalde enquêtes, die bijvoorbeeld tijdens de COVID-19-crisis ad hoc werden opgezet, maar daarna werden stopgezet. Dergelijke enquêtes zouden – op een meer structurele basis - echt interessante informatie aanleveren, op basis van de bevraging van actoren op het terrein (waaronder de OCMW's) en van burgers. Voor die laatste groep bestaat zeker de nood aan extra initiatieven om kwetsbare burgers bij dergelijke bevragingen effectief te bereiken.

8. Bronnenlijst

AQUAWAL (s.d.). [*Recouvrement et factures impayées.*](#)

Brugel (2019). [*Jaarverslag 2018 - Rechten van de huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2018.*](#)

Brugel (2020). [*Jaarverslag 2019 - Rechten van de huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2019.*](#)

Brugel (2021). [*Jaarverslag 2020 - Rechten van huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2020.*](#)

Brugel (2022). [*Jaarverslag 2021 - Rechten van huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2021.*](#)

Brugel (2023). [*Jaarverslag 2022 - Rechten van huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2022.*](#)

Brugel (2024). [*Jaarverslag 2023 – Rechten van de huishoudelijke afnemers en werking van de gas- en elektriciteitsmarkten in 2023.*](#)

Bruss'help.brussels (2023). [*Dak- en thuislozentelling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.*](#)

Centrale voor Kredieten aan Particulieren (2023). [*Jaarverslag 2022.*](#)

Centrale voor Kredieten aan Particulieren (2024). [*Jaarverslag 2023.*](#)

Centrale voor Kredieten aan Particulieren (s.d.). [*De CKP in cijfers.*](#)

CWaPE (2018). [*Rapport annuel spécifique 2018 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau.*](#)

CWaPE (2019). [*Rapport annuel spécifique 2019 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau.*](#)

CWaPE (2020). [*Rapport annuel spécifique 2020 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau.*](#)

CWaPE (2021). [*Rapport annuel spécifique 2021 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau.*](#)

CWaPE (2022). [*Rapport annuel spécifique 2022 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau.*](#)

CWaPE (2023). [*Rapport annuel spécifique 2023 concernant l'exécution des obligations de service public imposées aux fournisseurs et gestionnaires de réseau.*](#)

CWaPE (2024). [*Evaluation des décrets juge de paix.*](#)

CWaPE (s.d.). [*Le compteur à prépaiement.*](#)

- De Belgische Federatie van Voedselbanken (2022). [Jaarverslag 2023](#).
- De Belgische Federatie van Voedselbanken (2025). [Jaarrapport 2024](#).
- De Koning Boudewijnstichting (2024). [Telling dak- en thuisloosheid. Globaal rapport 2023](#).
- De Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (2025). [Tijdelijke werkloosheid en verwante uitkeringen](#).
- Dehon, E. (februari 2024). [Welke impact hadden de opeenvolgende crisissen op \(problematische\) kredietschulden? Terugblik op de statistieken uit het jaarverslag 2023 van de CKP](#), Observatorium Krediet en Schuldenlast.
- Dehon, E. (januari 2023). [Krediet en \(overmatige\) schuldenlast: een terugblik op 2022](#), Observatorium Krediet en Schuldenlast.
- Demonty, F., de Vaal, D., Nieto Peña, M., Stroobants, V., Van Hoetegem, H. (2023). [Gezondheid: een socio-constructivistische benadering. Elementen van gezondheid op basis van het overleg met actoren in de strijd tegen armoede](#). Deliverable D3.3.1, Re-INVEST.be, Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.
- Eurostat (s.d.). [Healthy life years statistics - Statistics Explained - Eurostat](#).
- Fédération Wallonie-Bruxelles (s.d.). [Redoublants - Chiffres Clés](#).
- Godart, P., Swyngedouw, E., Van Criecken, M., van Heur, B. (2023). « Les expulsions de logement à Bruxelles : combien, qui et où ? », *Brussels Studies* [En ligne], Collection générale, n° 176, mis en ligne le 12 février 2023, consulté le 03 octobre 2023. URL : <http://journals.openedition.org/brussels/6434> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/brussels.6434>.
- Godart, et al. (2023), [Uithuiszettingen in Brussel : hoeveel, wie en waar?](#), *Brussels Studies*, Collection générale, n° 176.
- Institut Solidaris (2024). [Le report des soins de santé – Edition 2023](#).
- Koning Boudewijnstichting (2023). [Barometer Waterarmoede. Analyse en interpretatie van de resultaten voor 2021](#).
- Nationale Bank van België (december 2023). [CKP Jaarverslag 2023](#).
- Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2021), [Welzijnsbarometer: Brussels armoederapport 2020](#).
- Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (2019). [Armoede, slechte huisvesting en uithuiszettingen in het Brussels Gewest. Thematisch Rapport](#), Brussel, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.
- Onderwijs.vlaanderen.be (2023). [Coronamonitor 2023](#).
- Onderwijs.vlaanderen.be (2023). [Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs 2021-2022](#).
- Onderwijs.vlaanderen.be (s.d.). [Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs 2022-2023](#).
- Onderwijs.vlaanderen.be (s.d.). [Statistisch jaarboek van het Vlaams onderwijs 2023-2024](#).
- POD Maatschappelijke Integratie (2024). [Focus nr. 36: Dak- en thuisloosheid](#).
- POD Maatschappelijke Integratie (2025). [Barometer Maatschappelijke Integratie](#).

Rassemblement Wallon pour le Droit à l'Habitat, [Démarche exploratoire en matière de prévention et de lutte contre les expulsions](#).

Renard François, et al. (2019), [“Evolution of educational inequalities in life and health expectancies at 25 years in Belgium between 2001 and 2011: a census-based study”](#), Archives of Public Health, nr.77, p.6.

Resto du Coeur (2024). [Nooit eerder gezien in de geschiedenis van Resto du Coeur België... Schrikbarend hoge cijfers](#).

Sciensano (2024). [Be-MOMO the Belgian mortality monitoring. Historische gegevens voor surveillance van de mortaliteit door alle oorzaken in België, Vlaanderen, Wallonië en Brussel](#).

Sibelga (2020). [Statistieken 2020](#).

Sibelga (2021). [Statistieken 2021](#).

Sibelga (2023). [Statistieken 2023](#).

Slrb-bghm.brussels (2024). [Jaarverslag 2023](#).

SocialEnergie (2024). [Stroombegrenzer](#).

Statbel (2019). [Ons gemoed lijdt onder onze financiële situatie](#).

Statbel (2022). [Nieuwe enquête brengt eenzaamheid, geluksgevoel en tevredenheid van de Belgen in kaart](#).

Statbel (2024). [Monitoring van levensomstandigheden](#).

Statbel (2024). [NEET cijfers](#).

Statbel (2024). [Sterftetafels en levensverwachting](#).

Statbel (2024). [Voortijdige verlaters van onderwijs en opleiding](#).

Statbel (2025). [Materiële en sociale deprivatie](#).

Steunpunt Mens en Samenleving (2024). [Gezinnen in budget- en schuldhulpverlening in Vlaanderen](#).

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2020). [Advies van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting over vaccinatie tegen COVID-19 tijdens de acute fase van de pandemie](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2020). [Input van het stakeholdersoverleg i.f.v. de Vlaamse Taskforce Kwetsbare gezinnen, op vraag van de Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding](#).

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2020). [Feiten en cijfers Schuldoverlast](#).

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Interfederale nota over de impact van de Covid-19-crisis in situaties van armoede en bestaansonzekerheid](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Overzicht van COVID-19-maatregelen, ter ondersteuning in situaties van armoede en bestaansonzekerheid](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2021). [Duurzaamheid en armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2018-2019](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2023). [De financiële dimensie van armoede. Een bijdrage aan politiek debat en politieke actie. Tweejaarlijks Verslag 2022 – 2023](#), Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). [Metten van dak- en thuisloosheid](#).

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). [Tellingen dak- en thuisloosheid](#).

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting. [Impact van crisissen in situaties van armoede en bestaansonzekerheid – Deliverable 1.2.1 voor het onderzoeksproject BE-FAST](#). Brussel, februari 2025.

Vlaamse Milieumaatschappij (2023). [Statistieken toepassing algemeen waterverkoopreglement 2023](#).

Vlaamse Regering (2021). [Visienota Energiearmoedeplan 2025](#).

Vlaanderen.be (s.d.). [Kandidaat-huurders en -kopers: cijfers](#).

Vlaanderen.be (s.d.). [Opzegbrief van leverancier: contract zal worden stopgezet](#).

VREG (2019). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2018](#).

VREG (2020). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2019](#).

VREG (2021). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2020](#).

VREG (2022). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2021](#).

VREG (2023). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2022](#).

VREG (2024). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2023](#).

VREG (2025). [Sociaal Rapport. Sociale statistieken over huishoudelijke afnemers 2024](#).

VREG (s.d.). [Dashboard wanbetaling bij leverancier](#).

VVSG (2025). [Uithuiszetting bedreigt nog steeds 189 gezinnen per week in Vlaanderen](#).

Wallonie Logement SWL (2020). [Rapport d'activités 2020](#).

Wallonie Logement SWL (2021). [Rapport d'activités 2021](#).

Wallonie Logement SWL (2022). [Rapport d'activités 2022](#).

Wallonie Logement SWL (2023). [Rapport d'activités 2023](#).

Wallonie Logement SWL (s.d.). [Publications](#).

Indicatoren voor het meten van impact van crisissen in armoedesituaties

Deliverable 1.4.1. voor het onderzoeksproject BE-FAST

Auteur Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
Victor Hortaplein 40 bus 40, 1060 Brussel (Sint-Gillis)

T: 02 212 31 67

armoedebestrijding@cntr.be - www.armoedebestrijding.be

 @Luttepauvrete

Redactie Jamila Chihi, François Demonty en Henk Van Hootegem

Opmaak Catherine Boone

Deze publicatie is hoofdzakelijk in elektronische versie beschikbaar op de website van het Steunpunt: www.armoedebestrijding.be.

Het Steunpunt juicht de verspreiding van kennis toe, maar dringt aan op respect voor de samenstellers en auteurs van alle bijdragen in deze publicatie. Haar als informatiebron gebruiken, is alleen toegestaan met vermelding van auteur en bron; de teksten of andere auteursrechtelijke beschermde elementen geheel of gedeeltelijk reproduceren, verkopen, publiceren, aanpassen mag alleen met de schriftelijke toelating van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Gelieve op volgende wijze naar deze publicatie te verwijzen:

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (2025). *Indicatoren voor het meten van impact van crisissen in armoedesituaties. Deliverable 1.4.1. voor het onderzoeksproject BE-FAST*, Brussel, Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

STEUNPUNT TOT BESTRIJDING VAN ARMOEDE, BESTAANSONZEKERHEID EN SOCIALE UITSLUITING

Victor Hortaplein 40 bus 40, 1060 Brussel (Sint-Gillis)

WWW.ARMOEDEBESTRIJDING.BE